

"DIMITRIE CANTEMIR" CHRISTIAN UNIVERSITY

INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE

(7th Edition)

**"Dimitrie Cantemir's work - a foundation towards
the Romanian nation-unity state"**

***"Opera lui Dimitrie Cantemir – fundament
al făuririi statului național unitar român"***

PROGRAM

BUCHAREST, ROMANIA

November 23-25, 2017

INTERNATIONAL CONFERENCE (7th Edition):

"Dimitrie Cantemir's works- a foundation towards the Romanian nation-unity state"

COMITETUL ȘTIINȚIFIC

(SCIENTIFIC BOARD OF THE CONFERENCE)

- Prof.univ.dr. Momcilo LUBURICI – Președinte UCDC
- Prof.univ.dr. Corina Adriana DUMITRESCU – Președinte Senat UCDC
- Prof.univ.dr. Cristiana CRISTUREANU – Rector UCDC
- Prof.univ.dr. Cristian DUMITRESCU – Facultatea de Relații Economice Internaționale, UCDC
- Acad. Gheorghe DUCA - Președinte Academia de Științe, Republica Moldova
- Acad. Alexandru SURDU, Vicepreședinte al Academiei Române
- Acad. Alexandru BOBOC - Academia Română
- Acad. Andrei EȘANU - Academia de Științe, Republica Moldova
- Academician Prof.univ.dr.hab. Victor ȚVÎRCUN, Academician coordonator al Secției Științe umanistice și arte, Academia de Științe, Republica Moldova
- Acad. Nicolae DABIJA - Academia Română, Academia de Științe din Republica Moldova
- Acad. Valeriu MATEI - membru de onoare al Academiei Române, director Institutul Cultural Român din Chișinău, Republica Moldova
- Prof.univ.dr. hab. Gheorghe BOBÂNĂ, Institutul de Istorie al Academiei de Științe din Republica Moldova, Universitatea Academiei de Științe a Republicii Moldova
- Prof.univ.dr. Sozen ZEYNEP, Technical University of Istanbul, Turcia
- Prof.univ.dr. Antonello BIAGINI - Prorector Universitatea Sapienza, Roma
- Prof.univ.dr. Cristiana GLAVCE, Director al Centrului de Cercetări Antropologice "Francisc I. Rainer", Academia Română
- Prof.univ.dr. Marius TURDA - Oxford Brookes University
- Prof.univ.dr. Giovanna Dell GOBBO, University of Florence
- Prof.univ.dr. Zoran KALINIC, Universitatea Independentă din Banja Luka - Bosnia și Hertegovina (Univerziteteta NUBL)
- Prof.univ.dr. Ion CRAIOVAN, Institutul Internațional pentru Drepturile Omului, UCDC
- Doctor Victor GHILAȘ, Academia de Științe, Republica Moldova

INTERNATIONAL CONFERENCE (7th Edition):

"Dimitrie Cantemir's works- a foundation towards the Romanian nation-unity state"

- Prof.univ.dr. hab. Gabriela POHOAȚĂ, redactor șef revistele Cogito și Euromentor, UCDC
- Prof.univ.dr. Georgeta ILIE, Prorector cercetare UCDC
- Constantin BARBU, Cercetător științific Institutul de Istorie și Studii Cantemiriene, UCDC
- Lect.univ.dr. Camelia BRÎNCOVEANU – Director, Institutul de Istorie și Studii Cantemiriene, UCDC
- Dr. Bogdan CUZA, Asociația Culturală Europeană “Cuza”, România
- Prof.univ.dr. Ramona MIHĂILĂ – Prorector relații internaționale UCDC
- Prof.univ.dr. Octavia COSTEA – Facultatea Științe ale Educației, UCDC
- Prof.univ.dr. Cezny KARASU, University of Ankara, Turcia
- Prof.univ.dr. Ștefan OLTEANU, Facultatea de Istorie, Universitatea Creștină “Dimitrie Cantemir”
- Prof.univ.dr. Mihail Daniel ȘANDRU, UCDC, cercetător științific gr. II – coordonator, Centrul de Studii de Drept European, Institutul de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu”, Academia Română
- Conf.univ.dr. Conona PETRESCU – Decan, Facultatea Științe ale Educației, UCDC
- Dr. ec. Constantin BOȘTINĂ, Președinte Asociația pentru Studii și Prognoze Economico-Sociale, Director general Grupul de presă “Economistul”
- Lect.univ.dr. Costel CHITES, Facultatea de Științe ale Educației, UCDC
- Dr. Ruxandra BOROS, International Development Group, Franța

INTERNATIONAL CONFERENCE (7th Edition):

"Dimitrie Cantemir's works- a foundation towards the Romanian nation-unity state"

COMITETUL ORGANIZATORIC

(ORGANIZATIONAL BOARD OF THE CONFERENCE)

- Prof.univ.dr. Momcilo LUBURICI – Președinte UCDC
- Prof.univ.dr. Corina Adriana DUMITRESCU – Președinte Senat UCDC
- Prof.univ.dr. Cristiana CRISTUREANU – Rector UCDC
- Prof.univ.dr. Cristian DUMITRESCU – Facultatea de Relații Economice Internaționale, UCDC
- Prof.univ.dr. Georgeta ILIE – Prorector cercetare UCDC
- Prof.univ.dr. hab. Gabriela POHOAȚĂ, redactor șef revistele Cogito și Euromentor, UCDC
- Prof.univ.dr. Florian RĂPAN– Decan, Facultatea Științe Politice, UCDC
- Prof.univ.dr. Octavia COSTEA – Facultatea Științe ale Educației, UCDC
- Prof.univ.dr. Nicoleta Elena BUZATU, Director adjunct al Institutului Internațional pentru Drepturile Omului, UCDC
- Prof.univ.dr. Ion CRAIOVAN, Institutul Internațional pentru Drepturile Omului, UCDC
- Constantin BARBU – Cercetător științific, Institutul de Istorie și Studii Cantemiriene, UCDC
- Lect.univ.dr. Camelia BRÎNCOVEANU – Director, Institutul de Istorie și Studii Cantemiriene, UCDC
- Dr. Bogdan CUZA, Asociația Culturală Europeană “Cuză”, România
- Conf.univ.dr. Conona PETRESCU – Decan, Facultatea Științe ale Educației, UCDC
- Dr. ec. Constantin BOȘTINĂ, Președinte Asociația pentru Studii și Prognoze Economico-Sociale, Director general Grupul de presă “Economistul”
- Conf. univ. dr Mihaela CÎRSTEA, Facultatea de Științe ale Educației, UCDC
- Andreea-Ileana DANIELESCU – Cercetător științific gradul 2, UCDC

INTERNATIONAL CONFERENCE (7th Edition):

"Dimitrie Cantemir's works- a foundation towards the Romanian nation-unity state"

PROGRAMUL CONFERINȚEI

(Conference Agenda)

23 Noiembrie 2017

November 23, 2017

18.00-20.00	Primirea participanților la lucrările Conferinței <i>Welcoming the conference attendees</i>
--------------------	---

24 Noiembrie 2017

November 24, 2017

09.30-10.30	Înregistrarea participanților la lucrările Conferinței (intrarea Aula Magna) <i>Conference attendees registration (Aula Magna entrance hall)</i>
10.30-12.00	Deschiderea lucrărilor Conferinței și prezentarea lucrărilor în plen (Aula Magna) <i>Opening ceremony and plenary session of the international conference (Aula Magna)</i>
12.00-12.30	Pauză de cafea <i>Coffee break</i>
12.30-14.00	Lansări de carte (sala 130) <i>Book launching (conference room 130)</i>
14.00-15.00	Pauză de masă <i>Lunch</i>
15.00-17.00	Prezentarea lucrărilor Conferinței pe secțiuni (sălile 130, 132, 85, 87, 39) <i>Papers presentation in sessions (conference rooms 130, 132, 85, 87, 39)</i>

INTERNATIONAL CONFERENCE (7th Edition):

"Dimitrie Cantemir's works- a foundation towards the Romanian nation-unity state"

---

25 Noiembrie 2017

November 25, 2017

10.00-12.00	Dezbateri, concluzii și închiderea lucrărilor Conferinței (sala 130) <i>Plenary meeting. Debates and conclusions (conference room 130)</i>
--------------------	--

INTERNATIONAL CONFERENCE (7th Edition):

"Dimitrie Cantemir's works- a foundation towards the Romanian nation-unity state"

OBIECTIVELE CONFERINȚEI

- *Cunoașterea impactului operei lui Dimitrie Cantemir în contextul european de confluență dintre Occident și Orient, dintre iluminism și (post-)modernism*
- *Evidențierea relațiilor lui Dimitrie Cantemir cu personalitățile culturale ale timpului său*
- *Relevarea contribuției lui Dimitrie Cantemir la modernizarea societății românești din punct de vedere educativ, spiritual, sociocultural, politic și diplomatic*
- *Anticiparea perspectivei temporale a Europei post-moderne prin opera lui Dimitrie Cantemir și a altor reprezentanți ai epocii sale (valori etice și morale, religioase, socio-culturale, politice și diplomatice)*
- *Valorificarea inovațiilor și diseminarea bunelor practici rezultate din cercetarea operei lui Dimitrie Cantemir, precum și a altor aspecte inedite legate de epoca sa din perspectiva inter- și transdisciplinarității*

CONFERENCE OBJECTIVES

- *Dimitrie Cantemir's work impact in the European confluence context between East and West, between Enlightenment and (post-)Modernity*
- *Highlighting Dimitrie Cantemir's relations with the cultural personalities of his time*
- *Revealing Dimitrie Cantemir's contribution to the modernization of the Romanian society in terms of education, spirituality, sociology, culture, politics and diplomacy*
- *Anticipating the temporal perspective of post-modern Europe through Dimitrie Cantemir's and other representatives' works of his epoch (a focus on ethical and moral, religious, socio-cultural, political and diplomatic values)*
- *Highlighting innovations and Disseminating best practice in Dimitrie Cantemir's work and other new aspects of his time, through an inter- and transdisciplinary approach*

INTERNATIONAL CONFERENCE (7th Edition):

"Dimitrie Cantemir's works- a foundation towards the Romanian nation-unity state"

SECȚIUNILE CONFERINȚEI

Secțiunea 1:	Opera lui Dimitrie Cantemir oglindită în activitatea Școlii Ardelene
Secțiunea 2:	Contribuția operelor iluminiștilor în crearea statelor unitare naționale în Europa
Secțiunea 3:	Reflectarea operei lui Dimitrie Cantemir în filosofia dreptului și în ideile de unitate națională la nivel european
Secțiunea 4:	Dimitrie Cantemir - precursor al sociologiei europene
Secțiunea 5:	Tradiție și modernitate în gândirea politică a lui Dimitrie Cantemir

CONFERENCE SECTIONS

Section 1:	Dimitrie Cantemir's works as seen in the Transylvanian School approaches
Section 2:	The Enlightenment representatives' support to founding national united states in Europe
Section 3:	Dimitrie Cantemir's works reflected by the philosophy of law and by the European ideas of national unity
Section 4:	Dimitrie Cantemir- a forerunner of the European sociology
Section 5:	Tradition and modernism in Dimitrie Cantemir's political thinking

INTERNATIONAL CONFERENCE (7th Edition):

"Dimitrie Cantemir's works- a foundation towards the Romanian nation-unity state"

LANSĂRI DE CARTE

(sala 130)

BOOKS LAUNCHING

(conference room 130)

- 1. *Integrala Manuscriselor Cantemir, vol. 76*
Dimitrie Cantemir - Descriptio Moldaviae, Manuscris inedit din Biblioteca Vaticanului
Coordonator: Constantin Barbu**

- 2. *Integrala Manuscriselor Cantemir, vol. 83*
Dimitrie Cantemir - Izvoarele turcești ale lucrării Incrementa atque decrementa Aulae Othman[n]icae (Cod arab 1272)
Coordonator: Constantin Barbu**

- 3. *Integrala Manuscriselor Cantemir, vol. 94*
Dimitrie Cantemir - Descriptio Moldaviae, Manuscris inedit, Biblioteca Națională a Franței
Coordonator: Constantin Barbu**

- 4. *Confluențe româno-slave de-a lungul timpului*
Coordonator: Nicoleta Ciachir
Lyuben Karavelov Regional Library**

LUCRĂRI ÎN PLEN
PLENARY SESSION

Moderator (Moderator):	Prof.univ.dr. Georgeta ILIE
Sala (conference room)	Aula Magna

Cuvânt de deschidere

Opening speech

Prof.univ.dr. **Corina Adriana DUMITRESCU**, Președintele Senatului, Universitatea Creștină "Dimitrie Cantemir"

1. Prezentul și perspectivele cercetării moștenirii științifice a lui Dimitrie Cantemir

Academician Prof.univ.dr.hab. **Victor ȚVÎRCUN**, Academician coordonator al Secției Științe umanistice și arte, Academia de Științe, Republica Moldova

2. The 'Other' in Cantemir's History: Contradictions

Professor PhD **Sözen ZEYNEP**, Istanbul Medipol University, Head of Department of Architecture, School of Fine Arts, Design and Architecture, Istanbul

3. Muzica și valențele ei umaniste în lucrările lui Dimitrie Cantemir

Music and its humanist valences in the works of Dimitrie Cantemir

Cercetător științific principal, doctor habilitat **Victor GHILAȘ**, Institutul Patrimoniului Cultural al Academiei de Științe a Moldovei

4. Idealul politic al lui Dimitrie Cantemir

Dimitrie Cantemir's political ideal

Prof.univ.dr.hab. **Gheorghe BOBÂNĂ**, Institutul de Istorie al Academiei de Științe din Republica Moldova, Universitatea Academiei de Științe din Republica Moldova

- 5. Dimitrie Cantemir – ctitorul României moderne**
Dimitrie Cantemir- the founder of modern Romania
Prof.univ.dr. **Corina Adriana DUMITRESCU**, Președintele Senatului, Universitatea Creștină "Dimitrie Cantemir"
- 6. Dimitrie Cantemir și sentimentul istoriei**
Cantemir Dimitry and history significance
Cercetător științific dr. **Valentin - Stelian BADESCU**, Institutul de Cercetări Juridice, Academia Română
- 7. Rolul fundamental al obștii sătești teritoriale din Moldova și Țara Românească în fundamentarea marii proprietăți în a doua jumătate a secolului al XVII-lea și începutul secolului următor**
The Moldavian and Wallachian territorial rural community essential role, on the issue of founding great properties during the second half of the 17th century and the beginning of the next one
Prof.univ.dr. **Ștefan OLTEANU**, Facultatea de Istorie, Universitatea Creștină "Dimitrie Cantemir"
- 8. De la Moldova lui Dimitrie Cantemir la România reunită: Problematika unionismului și a implicării instituțiilor române în proiectul unionist**
From Dimitrie Cantemir's Moldavia to a Reunited Romania: The Issues of Unionism and of the Implication of Romanian Institutions in the Unionist Project
Dr. **Alexandru-Valentin DUȚU**, Institutul Cultural Român
- 9. De la idei și acțiuni cantemiriene, la spiritul cunoașterii juridice contemporane**
From Cantemir's ideas and actions to the spirit of contemporary legal knowledge
Prof.univ.dr. **Ion CRAIOVAN**, Institutul Internațional pentru Drepturile Omului, Universitatea Creștină "Dimitrie Cantemir"

Secțiunea I:

Opera lui Dimitrie Cantemir oglindită în activitatea Școlii Ardelene

Moderatori <i>(Moderators):</i> Sala (conference room)	Doctor Victor GHILAȘ Conf.univ.dr. Mihaela Daniela CÎRSTEA 130
--	---

- 1. Dimitrie Cantemir și Petru Maior. Contribuții la istoria iluminismului românesc**
Dimitrie Cantemir and Petru Maior. Contributions to the History of the Romanian Enlightenment
Prof.univ.dr. **Constantin HLIHOR**, Facultatea de Istorie, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”
- 2. Testamentul Mariei Cantemir**
Academician **Andrei EȘANU**, Institutul de Istorie al Academiei de Științe a Moldovei
Valentina EȘANU, Institutul de Istorie al Academiei de Științe a Moldovei
- 3. Repere evolutive în conștiința unității și continuității de la Cantemir la corifeii Școlii Ardelene**
Conf.univ.dr. **Mihaela Daniela CÎRSTEA**, Universitatea Creștină “Dimitrie Cantemir”, Colegiul Economic “Virgil Madgearu”
Prof. **Laurențiu Valentin CÎRSTEA** Școala Gimnazială Nr. 195
- 4. Cărți de trigonometrie și geodezie utilizate în Europa, în perioada lui Dimitrie și Antioh Cantemir**
Trigonometry and geodesy treatises utilized throughout Europe, during the reigns of Dimitrie and Antioh Cantemir
Lect.univ.dr. **Costel CHITEȘ-DOBRE**, Facultatea de Științe ale Educației, Universitatea Creștină “Dimitrie Cantemir”

- 5. Știință și politică în opera cantemiriană și a Școlii Ardelene**
Science and politics in the Cantemirian and the Transylvanian School works
Lect.univ.dr. **Camelia BRÎNCOVEANU**, Institutul de Istorie și Studii Cantemiriene, Facultatea de Istorie, Universitatea Creștină "Dimitrie Cantemir"
- 6. Istorie și tradiții de la Cantemir la Școala Ardeleană**
Tradition and history, from Cantemir till the Transylvanian School
Lect.univ.dr. **Gheorghe Octavian ZAMFIRESCU**, Facultatea de Istorie, Universitatea Creștină "Dimitrie Cantemir"

Secțiunea a II-a:

Contribuția operelor iluminiştilor în crearea statelor unitare naționale în Europa

Moderatori (Moderators):	Acad. Prof.univ.dr. Victor ȚVÎRCUN Conf.univ.dr. Conona PETRESCU Lect.univ.dr. Melanica-Rita BARBU
Sala (conference room)	132

- 1. De la gândirea iluministă a lui Dimitrie Cantemir la unirea lui Alexandru Ioan Cuza**
From Dimitrie Cantemir's enlightenment thinking to Alexandru Ioan Cuza's union
Dr. Bogdan **CUZA**, Asociația Culturală Europeană "Cuza", România
- 2. Repere semantice de identitate națională în opera cantemiriană Descriptio Moldaviae**
Semantic milestones for national identity in Cantemirian Work Descriptio Moldaviae
Prof.univ.dr. **Octavia COSTEA**, Facultatea de Științe ale Educației, Universitatea Creștină "Dimitrie Cantemir"
- 3. Raționalitatea de la Kant la Cantemir**
Rationality from Kant to Cantemir.
Prof.univ.dr. **Gheorghe DĂNIȘOR**, Universitatea din Craiova, Membru corespondent AOȘR
- 4. Ideea unității românilor în opera lui Dimitrie Cantemir**
The Idea of the Unity of Romanians in Dimitrie Cantemir's Work
Prof.univ.dr. **Nicu POHOATA**, Academia de Poliție „Al. Ioan Cuza” București
- 5. Conceptul de românităte în opera lui Cantemir**
The concept of Romanism in Cantemir's work
Prof.univ.dr. **Sabin DRĂGULIN**, Universitatea "Petre Andrei", Iași

- 6. Epistema socială a jocului în opera cantemiriană Descriptio Moldaviae**
Social episteme of the play in the Cantemir's work Descriptio Moldaviae
Conf.univ.dr. **Conona PETRESCU**, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”
- 7. Metafora statului creatoare de realități – Dimitrie Cantemir și intrarea în modernitate**
The metaphor of the state of creative reality - Dimitrie Cantemir and the entrance to modernity
Conf.univ.dr. **Diana DĂNIȘOR**, Universitatea din Craiova, Cercetător III, AOȘR
- 8. Despre fuziunile orizontice în Europa lui Cantemir**
On some fusions of horizons in Cantemir's Europe
Narcis ZĂRNEȘCU, PhD. & DSc. (Econ); The Romanian Academy, the Academica Review; The German-Romanian Academy (Mainz); ISPF (Sheffield); The Academy of Romanian Scientists (AORS)
- 9. Dimitrie Cantemir – creator de realități**
Dimitrie Cantemir – Creator of Realities
Conf.univ.dr. **Anca-Ileana DUȘCĂ**, Universitatea din Craiova
Conf.univ.dr. **Diana DĂNIȘOR**, Universitatea din Craiova
- 10. Două lucrări monumentale și o structură unică**
Two monumental works and a unique structure
Conf.univ.dr. **Marin TUDOR**, Facultatea de Științe ale Educației, UCDC
- 11. Antim Ivireanu și iluminismul ortodox românesc în epoca lui Dimitrie Cantemir**
Antim Ivireanu and the Romanian Orthodox Illuminism in the Epoch of Dimitrie Cantemir
Lect.univ.dr. **Marius ANDREESCU**, Universitatea din Pitești
- 12. Iluminismul Sud-Est European și formarea statelor naționale în Balcani (analiză comparativă)**
Lect.univ.dr. **Nicoleta CIACHIR**, Universitatea Hyperion, București

- 13. Asigurarea calității în educație din perspectiva referențialelor strategice comunitare EU 2020, EQARF**
Quality Assurance in Education from the perspective of Community Strategic References EU 2020, EQARF
Lect.univ.dr. **Remus CHINĂ**, Facultatea de Științe ale Educației, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”
- 14. Influențe familiale – prezentate de Dimitrie Cantemir în lucrarea sa**
Family influences – narrated by Dimitrie Cantemir in his work
Lect.univ.dr. **Carmen Manuela CAZAN**, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”
- 15. Dimitrie Cantemir - precursor al iluminismului românesc**
Dimitrie Cantemir - Precursor of the Romanian Enlightenment
Lect.univ.dr. **Flaminu Ionuț NICULA**, Universitatea Creștină “Dimitrie Cantemir”
- 16. Apariția și evoluția ideii de stat modern la scriitorii umaniști**
Lect.univ.dr. **Melanica-Rita BARBU**, Facultatea de Istorie, Universitatea Creștină “Dimitrie Cantemir”
- 17. Cantemir – dubla moștenire imperială**
Cantemir- the double imperial legacy
Constantin BARBU, Institutul de Istorie și Studii Cantemiriene, Universitatea Creștină “Dimitrie Cantemir”
- 18. Opera lui Dimitrie Cantemir sau viziunea libertății**
The Work of Dimitrie Cantemir or the Vision on Freedom
Lect.univ.dr. **Andrei NOVAC**, Facultatea de Științele Educației, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”
- 19. Dimitrie Cantemir și rolul său în crearea statului unitar român**
Dimitrie Cantemir and his role in creating the Romanian unitary state
Mihaela MARINESCU, profesor gradul I, Școala Gimnaziala nr. 54, sector 3, București

INTERNATIONAL CONFERENCE (7th Edition):

"Dimitrie Cantemir's works- a foundation towards the Romanian nation-unity state"

---

20. Dezvoltarea personală, călătoria spre identitate

Personal development, travel through identity

Marcela Claudia CĂLINECI, Facultatea de Științe ale Educației,
Universitatea Creștină Dimitrie Cantemir,

21. Unitatea națională în operele lui D. Cantemir

The national unity in D. Cantemir's works

Roxana HAIDEN, prof. învățământ preșcolar, grad didactic I, Grădinița nr.178,
București, sector 5, București

Liliana CHIFAN, prof. învățământ preșcolar, grad didactic I, Grădinița nr.178,
București, sector 5, București

22. Dimitrie Cantemir, susținător al ideii de romanitate a românilor

Ionela CIUREA, profesor gradul II, Grădinița nr. 178

23. Iluminismul și reprezentanții lui

Elena Roxana HAIDEN, prof. învățământ preșcolar, grad didactic I, Grădinița
nr.178, București, sector 5, București

24. Dimitrie Cantemir „simbol al unității în deschidere europeană“

Dimitrie Cantemir "symbol of unity in European openness"

Sorina Manuela DĂDULESCU, profesor Grădinița nr 178,

25. Dimitrie Cantemir – critic al vieții politice

Dimitrie Cantemir - critical of political life

Monica Maria GRECU, profesor gradul I, Grădinița nr. 178, sector 5,
București

Secțiunea a III-a:

Reflectarea operei lui Dimitrie Cantemir în filosofia dreptului și în ideile de unitate națională la nivel european

Moderator <i>(Moderator):</i>	Prof.univ.dr. Ion CRAIOVAN Cercetător Maryia I. VIARENICH
Sala (conference room)	87

- 1. Consolidarea cultului dreptății prin opera lui Dimitrie Cantemir**
Strengthening worship of justice in Dimitrie Cantemir's work
Prof.univ.dr. **Corina Adriana DUMITRESCU**, Președintele Senatului, Universitatea Creștină "Dimitrie Cantemir"
- 2. Ideea originii și a continuității românilor în Hronicul vechimei a romano-moldovlahilor: discurs contemporan și formarea diasporei**
The idea of the origin and continuity of the Romanians in the «Chronicle of Roman-Moldo-Wallachian Ancient Times»: contemporary discourse and the diaspora
Maryia I. VIARENICH, Research Fellow, Institute of Sociology of the National Academy of Sciences of Belarus
- 3. Influența operei lui Dimitrie Cantemir asupra legiurilor (pravilelor) penale române**
Conf.univ.dr., Cercetător științific II, **Ion IFRIM**, Institutul de Cercetări Juridice, Acad. Andrei Rădulescu, Academia Română
- 4. Caractere iluministe ale operei lui Cantemir, reflectate în evoluția dreptului**
Enlightenment characters of Cantemir's work, reflected in the evolution of law
Conf.univ.dr. **Emilian CIONGARU**, Universitatea Bioterra, București

- 5. Dimitrie Cantemir – promotor al ideii de unitate, limbă și cultură de neam**
Dimitrie Cantemir - promoter of unity identification, language and culture nation
Conf.univ.dr. **Mariana Rodica ȚIRLEA**, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”
- 6. Considerații juridice în legătură cu interpretarea Coranului de către Dimitrie Cantemir**
Conf.univ.dr. **Mihail NIEMESCH**, Universitatea ”Titu Maiorescu”, Institutul de Cercetări Juridice al Academiei Române ”Andrei Rădulescu”
- 7. Palingeneza Fenixului Dacic în opera lui Dimitrie Cantemir .**
The palingenesis of the Dacian Phoenix in Cantemir's work.
Mihail ȚĂPĂRLEA, vicepreședinte al Asociației Europene „Dimitrie Cantemir”
- 8. Piatra fundamentală sădită de Dimitrie Cantemir în cadrul istoriei dreptului românesc**
The fundamental stone planted by Dimitrie Cantemir in the history of Romanian law
Conf.univ.dr. **Victoria CRISTIEAN**, Facultatea de Științe Juridice și Administrative, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”
Astrid Isabela BOGDAN, studenta anul III, Facultatea de Științe Juridice și Administrative, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”
- 9. Contribuții românești în Filosofia Dreptului și Sociologie Juridică – Mircea Djuvara la Primul Congres Internațional de la Paris din 1933**
Iosif FRIEDMANN – NICOLESCU, Doctor în științe juridice, Cercetător științific asociat, Institutul de Cercetări Juridice „Academician Andrei Rădulescu” al Academiei Române, Departamentul de Drept Public
- 10. Dimitrie Cantemir - contribuții românești la dezvoltarea filosofiei dreptului**
Dr. **Elena LAZĂR**, Academia Oamenilor de Știință din Romania

11. Considerații privind identitatea vetei etnice românești în opera cartografică a lui Dimitrie Cantemir

Considerations regarding the identity of the Romanian ethnic home in the cartographic work of Dimitrie Cantemir

Lect.univ.dr. **Irina LAZĂR**, Universitatea Hyperion din București

Secțiunea a IV-a:

Dimitrie Cantemir - precursor al sociologiei europene

Moderatori (Moderators):	Professor PhD Sözen ZEYNEP Prof.univ.dr. hab. Gabriela POHOAȚA Conf.univ.dr. Maria CERNAT
Sala (conference room)	39

- 1. Opera lui Dimitrie Cantemir fundamentală pentru apariția sociologiei europene**
Dimitrie Cantemir's work – the milestone dawns of European sociology
Prof.univ.dr. **Corina Adriana DUMITRESCU**, Președintele Senatului, Universitatea Creștină "Dimitrie Cantemir"
- 2. Modelul antropologic cantemirian**
The Cantemirian Anthropological Model
Prof.univ.dr.hab. **Gabriela POHOAȚA**, Facultatea de Științe Juridice și Administrative, "Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”
Lect.univ.dr. **Mihaela MOCANU**, Facultatea de Limbi și Literaturi Străine, "Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”
- 3. Filosofie, istorie, existență - de la Dimitrie Cantemir la Lucian Blaga.**
Conf.univ.dr. **Alexandru ȘTEFĂNESCU**, Facultatea de Științe Politice, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”
- 4. Actualitatea operei lui Dimitrie Cantemir**
Conf.univ.dr. **Maria CERNAT**, Facultatea de Științe Politice, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”
- 5. Contribuția științifică a lui Dimitrie Cantemir la dezvoltarea cercetării geografice**
Dimitrie Cantemir's scientific contribution to the development of the geographic research
Conf.univ.dr. **Elena TOMA**, Universitatea Hyperion din București,

6. Dimitrie Cantemir în actualitate

Lect.univ.dr. **Monica MITARCA**, Facultatea de Științe Politice, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”

7. Gândirea sociomatematică cantemiriană în dinamica spațiului cultural internațional

Lect.univ.dr. **Tatiana Corina DOSESCU**, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”

Conf.univ.dr. **Adriana Anca CRISTEA**, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”

Lect.univ.dr. **Mihaela-Simona APOSTOL**, Facultatea de Științe Politice, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”

8. Imagologie și PR în opera lui Dimitrie Cantemir

Lect.univ.dr. **Monica Marcela STOICA**, Facultatea de Științe Politice, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”

9. Memoria autobiografică. Relevanța unui nume celebru: Cantemir

Lect.univ.dr. **Alina POP**, Facultatea de Științe Politice, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”

Secțiunea a V-a:

Tradiție și modernitate în gândirea politică a lui Dimitrie Cantemir

Moderatori (Moderators):	Prof.univ.dr.hab.Gheorghe BOBĂNĂ Prof.univ.dr. Florian RĂPAN Lect.univ.dr. Camelia BRÎNCOVEANU
Sala (conference room)	85

- 1. Dimitrie Cantemir – o viziune clară asupra destinului poporului român confirmată în timp**
Dimitrie Cantemir's genuine vision on the Romanian people' destiny – an evidence in time
Prof.univ.dr. **Cristian DUMITRESCU**, Facultatea de Relații Economice Internaționale, Universitatea Creștină "Dimitrie Cantemir"
- 2. Dimitrie Cantemir în dinamica politicii externe europene a secolului XVIII**
Prof.univ.dr. **Florian RĂPAN**, Facultatea de Științe Politice, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”
- 3. Opțiuni geopolitice în opera și viața lui Dimitrie Cantemir**
Prof.univ.dr. **Doina MUREȘAN**, Facultatea de Științe Politice, Universitatea Creștină “Dimitrie Cantemir”
- 4. Consonanțe și rezonanțe ale românismului în gândirea cantemiriană**
Romanian consonance and resonance in the Cantemirian thinking
Conf.univ.dr. **Agata-Mihaela POPESCU**, Institutul Internațional pentru Drepturile Omului, Facultatea de Științe Juridice și Administrative, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”
- 5. Istorie și economie în opera cantemiriană**
Conf.univ.dr. **Marin BADEA**; Institutul de Istorie și Studii Cantemiriene, Universitatea Creștină “Dimitrie Cantemir”
Lect.univ.dr. **Camelia BRINCOVEANU**, Institutul de Istorie și Studii Cantemiriene, Facultatea de Istorie, Universitatea Creștină “Dimitrie Cantemir”

- 6. Patriotism și cosmopolitism în viața și opera politică a lui Dimitrie Cantemir**
Conf.univ.dr. **Gheorghe CIASCAI**, Facultatea de Științe Politice, Universitatea Creștină "Dimitrie Cantemir"
- 7. Imaginea publică a lui Dimitrie Cantemir în perioada iluministă**
Lect.univ.dr. **Mihaela-Simona APOSTOL**, Facultatea de Științe Politice, Universitatea Creștină "Dimitrie Cantemir"
- 8. Interesul pentru mediu reflectat în opera lui Dimitrie Cantemir**
The Interest in Environment in Dimitrie Cantemir's Works
Lect.univ.dr. **Veronica REBREANU**, Facultatea de Drept, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca
- 9. Modernizarea societății românești în gândirea și practica politică a lui Dimitrie Cantemir**
Lect.univ.dr. **Anne-Marie Rose JUGĂNARU**, Facultatea de Istorie, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”
- 10. Viziunea geostrategică a lui Dimitrie Cantemir în contextul European**
Lect.univ.dr. **Tatiana Corina DOSESCU**, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”
Conf.univ.dr. **Adriana Anca CRISTEA**, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”
Lect.univ.dr. **Mihaela-Simona APOSTOL**, Facultatea de Științe Politice, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”
- 11. Istorie și spiritualitate în opera lui Dimitrie Cantemir**
History and Spirituality in Dimitrie Cantemir's Work
Lect.univ.dr. **Mihaela STERIAN**, Facultatea Științele Educației, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”

MESAJ

**Academician Gheorghe DUCA,
Președintele Academiei de Științe din Republica Moldova**

Participanților Conferinței consacrate Centenarului Sfatului Țării

Situatia politică în Republica Moldova ne îndeamnă ca noi să conștientizăm importanța evocării figurilor emblematice și a evenimentelor edificatoare ale istoriei, căci orice gest de elogiare a trecutului inspiră și generează energii stimulative în confruntarea cu provocările prezentului și, mai ales, ale viitorului.

Anul 2018 este un an al rememorării, atestăm aniversarea a 100 de ani de la Marea Unire din 1918. Acest semnificativ moment, precum și relevanța istorică a acestui act nu ne permit să trecem cu vederea circumstanțele și evenimentele care au precedat, lor revenindu-le un rol decisiv. Unul dintre momentele cu semnificație determinantă în procesul de consolidare a românilor basarabeni a fost constituirea Sfatului Țării.

Făcând o incursiune în trecut, constatăm că anul 1917 a fost marcat de redeșteptare și de aprofundarea conștiinței naționale, fapt ce a culminat cu recunoașterea cvasitotală a identității naționale. Ideea comunității dintre românii basarabeni și cei de peste Prut a prins contur în mentalitatea colectivă a majorității populației. În paralel, ideea de autonomie era promovată insistent și în Ucraina, care s-a declarat stat autonom. În aceste circumstanțe, autonomia Basarabiei se transformase din aspirație într-o realitate.

Astfel, inaugurarea Sfatului Țării la 21 noiembrie 1917 și, ulterior, proclamarea solemnă a autonomiei Basarabiei la 2 decembrie apar drept consecințe firești ale conștientizării, de către basarabeni, a identității lor naționale și a caracterului crucial al momentului.

Evident, singura posibilitate viabilă era ca o structură socială cu forță reală să fie recunoscută de majoritate și să-și asume responsabilitatea de soluționare pozitivă a situației, instituind, fără ezitări, un organ legislative reprezentativ. Așa s-a întâmplat în luna octombrie 1917, când Congresul militarilor moldoveni a adoptat o serie de hotărâri îndrăznețe, cea mai importantă fiind proclamarea autonomiei provinciale și politice a Basarabiei. Congresul a mai decis ca „pentru cârmuirea Basarabiei în cel mai scurt timp să se alcătuiască Sfatul Țării”.

Așadar, Sfatul Țării a fost inaugurat o sută de ani în urmă și programul său de activitate prevedea cele mai radicale soluții pentru rezolvarea chestiunii agrare,

economice, administrative, educaționale, culturale, buna orânduire a relațiilor interetnice, identificarea soluțiilor adecvate în contextul războiului.

Toată autoritatea din provincie s-a concentrat în mâinile acestei instituții cu o largă reprezentativitate social-politică și națională. Înființarea Sfatului Țării și proclamarea Republicii Democratice Moldovenești au avut aprobarea cvasiunanimă a întregii populații din Basarabia. Oficialii locali, comisarii județeni, școlile, justiția și tribunalul din Chișinău i-au recunoscut legitimitatea.

Următorul pas după declararea autonomiei a fost proclamarea independenței. La fel ca în cazul declarării autonomiei, condițiile în care a putut fi proclamată independența au fost cele generate de disoluția, din ce în ce mai accentuată, a fostului imperiu. Nemaiavând niciun contact teritorial direct cu fosta metropolă, Republica Democratică Moldovenească s-a declarat independentă, cu unanimitate de voturi, în ședința din 24 ianuarie 1918 a Sfatului Țării.

Scurta perioadă de existență a Basarabiei independente a demonstrat că în lipsă de resurse fizice și materiale, în condițiile în care forțe din exterior urmăreau să atenteze la integritatea sa teritorială, independența era mai mult o iluzie. La ședința din 27 martie 1918, Sfatul Țării a votat Unirea cu România, Basarabia devenind parte organică și inseparabilă a acesteia.

La acest moment aniversar, digresiunea noastră retrospectivă ne îndeamnă să ne întrebăm în ce mod ceea ce s-a întâmplat acum 100 de ani rezonază cu situația din prezent, cum ne putem reinterpreta pe noi înșine în lumina trecutului și cum putem reinterpreta trecutul în lumina a ceea ce trăim.

Sfatul Țării a apărut în urma unui act de curaj și al unei autoorganizări a populației care a decis să-și ia soarta în propriile mâini, instituind un organ legislativ superior adecvat aspirațiilor majorității, care a devenit un simbol al lucidității, discernământului și al curajului. Cei care au participat la organizarea Sfatului Țării, cei care au devenit ulterior membri ai lui, au avut luciditatea necesară pentru a-și da seama de situația în care se aflau, discernământul necesar pentru a conștientiza posibilitățile pe care le-ar fi deschis fiecare decizie a lor și curajul pentru a transpune în fapt aceste decizii.

La o sută de ani de la crearea Sfatului Țării anume aceste valori se cer a fi omagiate, iar acest moment istoric semnificativ este un fericit prilej pentru a încerca să le cultivăm în noi înșine, analizând și meditănd asupra felului în care, acum o sută de ani, niște simpli locuitori ai acestui pământ, au reușit să le întruchipeze, iar nouă nu ne revine decât datoria să le urmăm exemplul celor din Sfatul Țării.

**Academician Gheorghe DUCA,
Președintele Academiei de Științe din Republica Moldova**

ABSTRACTS

Antim Ivireanu și iluminismul ortodox românesc în epoca lui Dimitrie Cantemir

Antim Ivireanu and the Romanian Orthodox Illuminism in the Epoch of Dimitrie Cantemir

---

Lect.univ.dr. **Marius ANDREESCU**, Universitatea din Pitești

Rezumat: Realizarea statului unitar român nu este un eveniment marcat numai de momentele istorice în care, sub aspect politic, această unitate a fost realizată. Statul național unitar român, înfăptuit politic și juridic la data de 1 decembrie 1918, este incontestabil rezultatul unui îndelung proces istoric marcat din importante evenimente politice, culturale și istorice, care au pregătit, prefigurat și chiar determinat unirea politică din 1918.

Mai înainte de a fi realizată o astfel de unitate politică a existat și s-a manifestat unitatea spirituală, culturală și de limbă a poporului român, la care se adaugă, nu în ultimul rând, unitatea determinată de credința ortodoxă.

Pentru o analiză, a unității poporului român din perspectiva culturii creștine ortodoxe, are o importanță deosebită activitatea Mitropolitului Antim Ivireanu, un ilustru contemporan al domnitorului Dimitrie Cantemir.

În acest studiu analizăm contribuția pe care Sfântul Antim Ivireanu, în contextul unui iluminism ortodox românesc bine conturat, a avut-o la întărire a unității culturale și de credință a poporului român, pe baza căreia, mai târziu, s-a realizat și unitatea politică. Apreciem ca fiind semnificativă activitatea și opera teologică a Mitropolitului Antim Ivireanu, promovarea tiparului și a lucrărilor tipărite de către acesta, dar și legăturile sale militante cu Rusia țaristă din epoca domnitorului Dimitrie Cantemir cu scopul de a realiza libertatea românilor, inclusiv sub aspect politic, aceasta fiind o necesitate a întăririi unității de credință, de cultură și, nu în ultimul rând, politice a poporului român.

Originalitatea studiului nostru constă în interpretarea operei iluministe a Mitropolitului Antim Ivireanu, în sensul prefigurării viitoarei unități politice a poporului român.

Cuvinte cheie: Iluminismul ortodox în opera și activitatea Mitropolitului Antim Ivireanu/legăturile dintre Mitropolitul Antim Ivireanu și Rusia țaristă în epoca domnitorului Dimitrie Cantemir/tiparul promovat de Mitropolitul Antim Ivireanu ca mijloc de realizare a unității culturale și religioase a românilor

Abstract: The achievement of the Romanian unitary state is not an event marked only by historical moments in which, politically, this unity was achieved. The Romanian unitary national state, politically and legally accomplished on December 1, 1918, is incontestable the result of a long historical process marked by important political, cultural and historical events, which prepared, prefigured and determined the political union of 1918.

Before such a political unity was achieved, the spiritual, cultural and language unity of the Romanian people existed and manifested itself, plus, last but not least, the unity determined by the Orthodox faith.

For an analysis of the unity of the Romanian people from the perspective of the Orthodox Christian culture, it is of particular importance the activity of Metropolitan Antim Ivireanu, an illustrious contemporary of the prince Dimitrie Cantemir.

In this study we analyze the contribution that St. Antim Ivireanu had in the context of a well-defined Romanian Orthodox enlightenment, he strengthened the cultural and religious unity of the Romanian people, on the basis of which, later, political unity was achieved. We appreciate the significant work and theological work of Metropolitan Antim Ivireanu, the promotion of the print and the works printed by him, as well as his militant ties with the tsarist Russia in the era of the prince Dumitrie Cantemir in order to achieve the freedom of Romanians, including politically, being a necessity of strengthening the unity of faith, culture and, last but not least, the political of the Romanian people.

The originality of our study is the interpretation of the Enlightenment work of Metropolitan Antim Ivireanu in the sense of prefiguration of the future political unity of the Romanian people.

Keywords: Orthodox Enlightenment in the work of Metropolitan Antim Ivireanu / The ties between Metropolitan Antim Ivireanu and tsarist Russia in the epoch of the Dominus Dimitrie Cantemir / Pattern promoted by Metropolitan Antim Ivireanu as a means of achieving the Romanians' cultural and religious unity.

Istorie și economie în opera cantemiriană

Conf.univ.dr. **Marin BADEA**; Lect.univ.dr. **Camelia BRINCOVEANU**, Universitatea Creștină "Dimitrie Cantemir"

Rezumat: Comunicarea surprinde aspecte relevante ale observațiilor și interpretărilor conferite de Dimitrie Cantemir pe marginea fenomenelor economice ale vremii sale: întâi de toate jefuirea de către Poarta otomană a economiei Moldovei, decăderea comerțului, diminuarea veniturilor oamenilor și ale statului, blocarea dezvoltării orașelor ca centre economice, deteriorarea interesului pentru

exploatarea și valorificarea surselor subsolului etc. Ceea ce se subliniază în prezenta comunicare este perspectiva istorică prin care sunt surprinse și analizate de către Dimitrie Cantemir amintitele fenomene și procese economice. De unde și valoarea cu totul deosebită a moștenirii cantemiriene pentru prezent și viitor, când cercetarea interdisciplinară capătă o amploare cu totul deosebită.

Cuvinte cheie: raporturi economice româno-turce, monopol economic otoman, dezinteres economic, munca silită, decădere, Dimitrie Cantemir

---

Dimitrie Cantemir și sentimentul istoriei

Cantemir Dimitry and history significance

Cercetător științific dr. **Valentin - Stelian BADESCU**, Institutul de Cercetări Juridice al Academiei Române

Rezumat: În contextul denigrării istoriei și vieții românilor, aniversările cu sens înalt simbolic solicită mai intens atenția istoriografiei, disciplină mereu sensibilă la schimbările socio-politice, la idei și mentalități. Ca un lanus bifrons din mitologie, scrutând concomitent trecutul și viitorul, ea obligă la o reflecție continuă, așa cum ne sfătuia la vremea sa Dimitrie Cantemir, unul dintre ctitorii culturii noastre moderne. Există momente când un popor nu poate să tacă. Există momente în Istorie când conștiința națională a celor care conduc vremelnicele destinele unei națiuni scade sub cota de alarmă. Sunt acele momente în care totul pare de vânzare, totul se negociază, totul se relativizează, tot ce e sfânt și intangibil devine simplă marfă pe taraba politică. În aceste momente, este datoria tuturor celor care trebuie să vorbească să iasă în față și să spună lucrurilor pe nume. Conștiința națională a unui popor are nevoie să se exprime prin instituțiile sale. Acesta este sentimentul istoriei cantemiriene.

Cuvinte cheie: România, Dimitrie Cantemir, Marea Unire de la 1 de3mbrie 1918, sentimentul istoriei

Abstract: In the context of denigrating the history and life of the Romanians, the high symbolic anniversaries call for the attention of historiography, discipline always sensitive to socio-political changes, to ideas and mentalities. As a lanus bifrons in mythology, while contemplating the past and the future, she forces a continuous reflection, as Dimitrie Cantemir, one of the founders of our modern culture, advised at the time. There are times when a people can not keep quiet. There are moments in history when the national consciousness of those who lead the temporal destiny of a nation falls below the alarm rate. There are those moments in which everything seems to be selling, everything is negotiating, everything is relativising, everything

that is holy and intangible becomes simple commodity on the political stall. At these times, it is the duty of all who have to speak to come forth and say things by name. The national consciousness of a people needs to express themselves through its institutions. This is the feeling of cantemirene history

Keywords: Romania, Dimitrie Cantemir, Great Union from 1 December 1918, the sentiment of history

---

Cantemir – dubla moștenire imperială

Cantemir- the double imperial legacy

Constantin BARBU, Universitatea Creștină "Dimitrie Cantemir"

Rezumat: Hronicul lui Cantemir ilustrează dubla moștenire imperială a românilor. Transilvania moștenește tradiția Imperiului Roman de Apus. Transilvania, Țara Românească și Moldova moștenesc tradiția Imperiului Roman de Răsărit. Cantemir analizează, în principal, primul mileniu istoric, începând cu marile războaie dintre Decebal și Traian, traversează secolele, ajungând în secolul al XIV-lea, în momentul întemeierii statelor medievale românești. România este posesoarea unei duble moșteniri imperiale, a Imperiului Roman de Apus și a Imperiului Roman de Răsărit. Această dublă moștenire imperială se manifestă în: hotarele istorice și transistorice, în gândirea historicală, în religie, în felul de a fi, în limba vorbită. România este una dintre cele mai bogate și originale țări străvechi ale Europei.

Cuvinte cheie: Cantemir, România, moștenire imperială, credință, limbă

Abstract: Cantemir's Chronicle shows the double imperial legacy of Romanian people. Transylvania inherits the Old Roman Empire's tradition, Romanian Country and Moldavia inherits the traditions of the Eastern Roman Empire. Cantemir analyzes, mainly, first historical millennium, starting with the first great wars of Decebal and Traian, crosses centuries, reaching the XIVth century, at the moment of the formation of Romanian medieval states. Romania is the owner of a double imperial legacy of the Western Roman Empire and the eastern Roman Empire. This double imperial legacy shows in: historical and transhistorical borders, in the historical thinking, in religion, in the way of being, in the spoken language. Romania is one of the richest and original old European countries.

Keywords: Cantemir, Romania, imperial legacy, faith, language

Idealul politic al lui Dimitrie Cantemir

Dimitrie Cantemir's political ideal

Prof.univ., dr.hab., **Gheorghe BOBĂNĂ**, Institutul de Istorie al Academiei de Științe din Republica Moldova, Universitatea Academiei de Științe din Republica Moldova

Rezumat: Gândirea politică a lui Dimitrie Cantemir și-a găsit expresia adecvată în tratatul Descrierea Moldovei. Idealul politic al lui Dimitrie Cantemir se concentrează pe ideea de legitimitate și tradiționalitate a domniei absolute și ereditare în Moldova. Omul politic și gânditorul Cantemir este adeptul unui stat centralizat sub sceptrul domnitorului luminat. Instaurarea în Moldova a unei astfel de orânduiri poate fi posibilă doar prin dobândirea independenței față de Poarta Otomană.

Cuvinte-cheie: ideal politic, domnie absolută, principe luminat, stat centralizat, independență

Abstract: Dimitrie Cantemir's political thought has found its proper expression in the work Description of Moldavia. Dimitrie Cantemir's political ideal focuses on the idea of legitimacy and traditionality of absolute and hereditary rule in Moldova. Cantemir, as a politician and thinker, is the follower of a centralized state under the enlightened ruler's scepter. The establishment of such an arrangement in Moldova can only be achieved by acquiring independence from the Ottoman Gate.

Keywords: political ideal, absolute reign, enlightened prince, centralized state, independence

---

Influențe familiale – prezentate de Dimitrie Cantemir în lucrarea sa

---

Family influences – narrated by Dimitrie Cantemir in his work

---

Lect.univ.dr. **Carmen Manuela CAZAN**, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”

Rezumat: Renumitul savant al secolului al XVIII-lea, Dimitrie Cantemir, prezintă în lucrarea sa Scurtă povestire despre stârpirea familiilor lui Brâncoveanu și a Cantacuzinilor relațiile dintre membrii celor mai influente familii, la vremea aceea, respectiv Brâncoveanu și Cantacuzino. Dimitrie Cantemir prezintă în mod real evenimentele istorice și cum acestea au produs schimbări profunde în cele două familii. Obiectivitatea prezentărilor lui Dimitrie Cantemir sunt apropiate studiilor sociologice și transmit dimensiuni emoționale transgeneraționale.

Cuvinte cheie: stârpire, familie, manuscris, valoare

Abstract: The renowned scholar of the 18th century, Dimitrie Cantemir, in Short story about the eradication of the Brancoveanus and Cantacuzinos presents the

relations between the members of the most influential families, at that time, Brâncoveanu and Cantacuzino. Dimitrie Cantemir presents the historical events and how these profound changes have occurred in the two families. Objectivity presentations are close to sociological studies and convey transgenerational emotional dimensions.

Keywords: eradication, family, manuscript, value

Dezvoltarea personală, călătoria spre identitate

Personal development, travel through identity

Marcela Claudia CĂLINECI, Facultatea de Științe ale Educației, Universitatea Creștină
"Dimitrie Cantemir"

Rezumat: Dezvoltarea personală reprezintă conceptul care se referă la multitudinea de acțiuni care te ajută să-ți descoperi potențialul și să devii o persoană eficientă și eficace în relaționarea cu sine și cu ceilalți. De obicei, dezvoltarea personală facilitează accesul la profunzimile propriei identități prin atitudini creative, deschise. Scopul clar de a dezvolta anumite domenii, prin care noi oamenii funcționăm la capacitate maximă se realizează dacă există disponibilitate față de propria cunoaștere. Participarea la descoperirea idealurilor, calităților, mecanismelor interioare, abilităților ajută în procesul obținerii calificativului de "expert în propria viață", astfel se câștigă autonomie și responsabilitate. Iluminismul, prin analogie reprezintă o provocare pentru reconfigurarea identității persoanele și naționale. Omul are o capacitate uimitoare de a progresa și de a se simți liber dacă manifestă deschidere față de utilizarea eficientă a propriilor resurse. Astfel, intelectualii români s-au implicat într-un "proces de autocunoaștere, care le-a dat o mai înaltă conștiință națională și o nevoie nestăpânită de a-și defini locul în Europa." (K. Hitchis, 1996) Explorarea sistemului de valori conduce la dezvoltarea emancipării și înțelegerii identității ca o cheie fundamentală a resuscitării și creșterii personale, sociale și naționale.

Cuvinte cheie: dezvoltare personală, auto-cunoaștere, eficiență, libertate, identitate

Abstract: Personal development is the concept that refers to the multitude of actions that help you discover your potential and become an effective and effectiveness person in your relationship with yourself and others. Typically, personal development facilitates access to the depths of one's own identity through creative, open attitudes. The clear goal of developing certain areas through which we humans function at max capacity is achieved if there is availability to our own knowledge.

Participating in the discovery of ideals, qualities, inner mechanisms, abilities helps in the process of obtaining the qualification of "expert in his/her own life", thus gaining autonomy and responsibility. Enlightenment, by analogy, is a challenge for the reconfiguration of personal and national identity. Man has an amazing ability to progress and feel free to manifest openness to the efficient use of his own resources. Thus, the Romanian intellectuals have been involved in a "self-knowledge process, which has given them a higher national consciousness and unwavering need to define their place in Europe" (K. Hitchis, 1996) Exploring the system of values lead to the development of identity emancipation and understanding as a key to personal, social and national resuscitation and growth.

Keywords: personal development, self-knowledge, efficiency, liberty, identity

---

**Asigurarea calității în educație din perspectiva referențialelor strategice comunitare
EU 2020, EQARF**

---

*Quality Assurance in Education from the perspective of Community Strategic
References EU 2020, EQARF*

Lect.univ.dr. **Remus CHINĂ**, Facultatea de Științe ale Educației, Universitatea Creștină
„Dimitrie Cantemir”

Rezumat: În 3 martie 2010 Comisia Europeană comunica unul dintre cele mai importante documente comunitare care avea scopul fundamental "redesenarea" spațiului comunitar pentru următorii 10 ani: "Strategia EU 2020". Suntem în partea a doua a perioadei planificate pentru implementarea strategiei și asigurarea calității în educație ar fi trebuit să devină un motor esențial al evoluției sistemului educațional românesc într-un context tot mai schimbător și mai sofisticat al zilei de azi. Un alt document, deosebit de important pentru educație, a fost Cadrul European de Referință pentru Asigurarea calității în Educație și Formare Profesională (EQARF). Acest referențial ar fi trebuit implementat, la recomandarea comisiei europene, până în iunie 2011. În lucrarea de față ne propunem să realizăm o analiză a demersului managementului calității în sistemul educațional românesc, din perspectiva celor două referențiale esențiale pentru evoluția sistemului educațional românesc.

Cuvinte cheie: sistem, educație, calitate, management, referențial

Abstract: On March 3, 2010, the European Commission communicated one of the most important Community documents that had the fundamental aim of "redesigning" the "EU space" for the next 10 years: the "EU 2020 Strategy". We are in the second part of the period planned for the implementation of the strategy and the

quality assurance in education should have become an essential engine of the evolution of the Romanian educational system in a increasingly changing and sophisticated context of today. Another document, particularly for education, was the European Reference Framework for Quality Assurance in Education and Training (EQARF). This referential should have implemented the recommendation of the European Commission until June 2011. In this paper we aim to analyze the approach of quality management in the Romanian educational system, from the perspective of the two essential references for the evolution of the Romanian educational system.

Keywords: system, education, quality, management, referential

---

Cărți de trigonometrie și geodezie utilizate în Europa, în perioada lui Dimitrie și Antioh Cantemir

---

Trigonometry and geodesy treaties utilized throughout Europe, during the reigns of Dimitrie and Antioh Cantemir

---

Lect.univ.dr. **Costel CHITES-DOBRE**, Facultatea de Științe ale Educației, Universitatea Creștină "Dimitrie Cantemir"

Rezumat: În prezentul articol ne-am propus să evidențiem cunoștințe de trigonometrie și de geodezie necesare calculelor latitudinii și longitudinii efectuate de oamenii de cultură ai sfârșitului secol al XVII-lea și începutul secolului al XVIII-lea. Dimitrie Cantemir iubea filosofia, matematica și arhitectura, ceea ce s-a reflectat în stilul grațios și original prin care a realizat bisericile din cele trei sate ale sale. Am evidențiat cărțurari din Ardeal care au fost influențați de opera marelui nostru cărturar, Dimitrie Cantemir.

Cuvinte cheie: pregătire în matematică, harta locului, meridianul locului

Abstract: With this article, we set out to highlight the trigonometry and geodesy knowledge that is necessary to calculate latitude and longitude, in the fashion of our own forefathers, the men of culture and learning from the late 17th and 18th century. Dimitrie Cantemir had a love of philosophy, mathematics and architecture that shines through to us today, from the grandiose and original architectural style in which he raised the churches in his three villages. We have also pointed out Transylvanian scholars that were influenced by the work of our great erudite, Dimitrie Cantemir.

Keywords: Mathematical training, local map, local meridian

Iluminismul Sud-Est European și formarea statelor naționale în Balcani (analiză comparativă)

Lector universitar doctor **Nicoleta CIACHIR**, Universitatea Hyperion, București

Rezumat: În veacul de aur al culturii românești, cel al XVII-lea, se stabilesc coordonatele esențiale ale spiritului național, modern; conștiința unității, a originii comune, capătă conotații noi. Analizând mișcarea spirituală a acestui secol, Alain Guillermou apreciază existența unui Iluminism românesc „avant la lettre”: „Des Lumières avant Les Lumières”. Dimitrie Cantemir, în Hronicul vechimii româno-moldo-vlahilor, reia problematica predecesorilor săi, ridicând-o pe o treaptă superioară. Ideologia secolului Luminilor și ideile Revoluției franceze au jucat un rol specific în Balcani, în contextul dominației otomane. „Logica” lui Voltaire era folosită în învățământul grecesc din 1753. În traducerea lui Vulgaris apar și alte scrieri istorice ale lui Voltaire. Un alt admirator al lui Voltaire, Adamantios Korais, aflat la Paris în ajunul Revoluției franceze, elaborează un program de reforme sociale pentru greci. În 1765, la Kotel, se întâlnesc doi titani ai Renașterii naționale bulgare, Paisie de la Hilendar, autorul Istoriei slavo-bulgară și Sofronie, episcop de Vrața. Activitatea iluministă a lui Sofronie va fi strâns legată de România.

Cuvinte cheie: Dimitrie Cantemir, opera iluminiștilor balcanici, Rigas Velestinlis, state naționale în Sud-Estul Europei, analiză comparativă

Dimitrie Cantemir, susținător al ideii de romanitate a românilor

---

Ionela CIUREA, profesor gradul II, Grădinița nr. 178

Rezumat: Figura cea mai reprezentativă a noului spirit modern și european a fost Dimitrie Cantemir. El a încheșat în vasta sa operă un adevărat program politic care, pe baza latinității și unității neamului românesc în vatra Daciei străbune, susținea emanciparea de sub suzeranitatea otomană. În Descrierea Moldovei, Cantemir abordează romanitatea românilor reluând-o pe larg în Hronicul romano-moldo-vlahilor. El susținea originea pur romană a românilor, anticipând una dintre ideile de bază ale Școlii Ardelene. În viziunea lui Cantemir „dacii și romanii sunt moșii și strămoșii noștri, a moldovenilor, muntenilor și ardelenilor și a tuturor unde se află, a românilor”.

Repere evolutive în conștiința unității și continuității de la Cantemir la corifeii Școlii Ardelene

---

Conf .univ.dr. **Mihaela Daniela CÎRSTEA**, Universitatea Creștină "Dimitrie Cantemir",
Colegiul Economic "Virgil Madgearu"

Prof. **Laurențiu Valentin CÎRSTEA** Școala Gimnazială Nr. 195

Rezumat: Dimitrie Cantemir, personalitate marcantă a culturii române și europene, reprezintă puntea de legătură dintre cronicari și mișcarea iluministă. Operele cronicarilor precum Grigore Ureche, Miron Costin sau Ion Neculce au drept elemente esențiale demonstrarea latinității limbii române și a romanității poporului roman. Chiar dacă există continuitate între cronicile lor, fiecare găsește o modalitate de a se raporta la începuturi. Nici Dimitrie Cantemir nu este străin de aceste preocupări, el reluând temele cronicarilor în lucrarea Hronicul vechimei a romano-moldo-vlahilor, dar la nivelul interpretării istoriei nu prin voința divină, ci prin cauzalitate.

Cuvinte cheie: cronică, iluminism, cauzalitate.

**Repere semantice de identitate națională în opera cantemiriană
Descriptio Moldaviae**

Semantic milestones for national identity in Cantemirian Work Descriptio Moldaviae

Prof.univ.dr. **Octavia COSTEA**, Universitatea Creștină "Dimitrie Cantemir"

Rezumat: Lucrarea noastră abordează tipuri de inventare semantice privind identitatea națională în opera cantemiriană Descriptio Moldaviae, prin metodele de cercetare lista de probleme (en. check-list) și analiza istorică. Ipoteza de lucru este că Dimitrie Cantemir procesează, la nivelul conștiinței sale, aspectele profunde legate de identitatea națională. Am decelat, în habitus-ul de idei cantemiriene, că prințul erudit a interiorizat, mult mai profund decât s-ar crede, reperele identitare - sentimentul național și sentimentul patriotic - și mai puțin pe cele descriptive (deși lucrarea sa este abordată ca o monografie). În acest sens, fraza sa este implicativă când scrie despre limba vorbită, schimburile economice, diversele practici sociale, simbolistica locală, comunitară sau de stat, cultura, muzica, bucătăria, istoria, evoluția și procesul de adaptare a oamenilor cu aceeași conștiință națională. Concluziile cercetării noastre îl proiectează pe Cantemir în actual, deoarece aceasta oferă perspectiva dinamică a evoluției sentimentului național și patriotic, care conduce la echilibrul statal și regional, evidențiat de autor: Dacă vreo lovire a dușmanului îl mânie pe domnitor, tot norodul trebuia să ia arma în mână la porunca sa (op.cit., p. 16). Punctul de pornire a lui Cantemir este ceea ce Van Gennep

numește „recurența unui model, a unei structuri de rit într-un număr infinit de situații” (Van Gennepe, Riturile de trecere, p. 8).

Cuvinte cheie: habitus de idei, sentiment național, sentiment patriotic, fraza implicativă

Abstract: Our paper addresses semantic inventory types concerning national identity in *Descriptio Moldaviae* by Cantemir, through the research methods, such as checklist and historical analysis. The working hypothesis is that Dimitrie Cantemir processes, at the level of his consciousness, the profound aspects of national identity. In the habitus of Cantemirian ideas, I found out that the erudite prince internalized, far more deeply than would be thought, the identity milestones - national sentiment and patriotic sentiment - and less descriptive (though his work is approached as a monograph). In this sense, his phrase is implicit when he writes about spoken language, economic exchanges, various social practices, local, community or state symbolism, culture, music, cuisine, history, evolution and adaptation of people with the same national consciousness. The conclusions of our research project Cantemir in the present, because it offers the dynamic perspective of the national and patriotic sentiment evolution, which leads to state and regional equilibrium, highlighted by the author: If any enemy strikes the king, the whole people should take the arm in hand at his command (op. cit., p. 16). Cantemir's starting point is what Van Gennepe calls "the recurrence of a model, a rite structure in an infinite number of situations" (Van Gennepe, *Crossing Rites*, p. 8).

Keywords: habitus of ideas, national sentiment, patriotic sentiment, involved phrase

---

De la idei și acțiuni cantemiriene, la spiritul cunoașterii juridice contemporane

From Cantemir's ideas and actions to the spirit of contemporary legal knowledge

---

Prof.univ.dr. **Ion CRAIOVAN**, Institutul Internațional pentru Drepturile Omului,
Universitatea Creștină "Dimitrie Cantemir"

Rezumat: Spiritul cunoașterii juridice contemporane este instituit dintr-o serie de vectori dezirabili cum ar fi: complexitatea obiectului cercetat, multitudinea de perspective, dimensiunea filosofică inerentă, raționalitatea multidimensională sau abordarea integrativă. Acești factori au fost decantați din teoria și practica dreptului, din experiența epistemologică generală, din întreaga gândire umană. Având în vedere postura lui Dimitrie Cantemir de gânditor al unei epoci, am încercat în această comunicare să conectăm, să raportăm unii dintre acești factori la ideile și acțiunile lui Cantemir. Acest "dialog" în timp a avut ca ipoteză generică și unificatoare, existența

ideilor și a contribuțiilor cantemieriene și în domeniul configurației contemporane a fenomenului juridic, ipostază mai puțin cercetată și care trebuie abordată mai pregnant. Sunt invocate argumente care legitimează perenitatea contribuțiilor cantemierene în acest domeniu.

Cuvinte cheie: Cantemir, cunoaștere juridică, gândire umană

Abstract: The spirit of contemporary legal knowledge is established from a series of desirable vectors such as: the complexity of the researched object, the multiplicity of perspectives, the inherent philosophical dimension, the multidimensional rationality or the integrative approach. These factors have been decanted from the theory and practice of law, the general epistemological experience, the whole of human thinking. Given the hypostasis of Dimitrie Cantemir, thinker of an era, we have attempted in this communication to connect, to relate some of these factors with Cantemir ideas and actions. This "dialogue" over time has had as generic and unifying hypothesis the existence of ideas and Cantemir's contributions and in the field of the contemporary configuration of the legal phenomenon, which is less researched and needs to be dealt with more pithy. Arguments that legitimize the perenniality of Cantemirian contributions in this area are also invoked.

Keywords: Cantemir, legal knowledge, human thinking

Piatra fundamentală sădită de Dimitrie Cantemir în cadrul istoriei dreptului românesc

---

The fundamental stone planted by Dimitrie Cantemir in the history of Romanian law

---

Conf.univ.dr. **Victoria CRISTIEAN**, Facultatea de Științe Juridice și Administrative, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”

Astrid Isabela BOGDAN, studenta anul III, Facultatea de Științe Juridice și Administrative, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”

Cuvinte cheie: cutumă, istorie, inițiat

Keywords: custom, history, initiated

Metafora statului creatoare de realități – Dimitrie Cantemir și intrarea în modernitate

---

The metaphor of the state of creative reality - Dimitrie Cantemir and the entrance to modernity

---

Conf.univ.dr. **Diana DĂNIȘOR**, Universitatea din Craiova, Cercetător III, AOȘR

Rezumat: Metafora statului face parte dintre metaforele corporale¹ care abundă în drept. O metaforă creează o realitate, constituindu-se nu doar ca instrument, ci și ca nou obiect, ca subiect și ca chestiune. Metaforele corporale ni se oferă nu ca o escamotare expresivă, extrinsecă și fortuită, ci ca un element aparținând stabil realității teoriei filosofico-juridice, ca o veritabilă tensiune cognitivă, imaginativul și metaforicul constituind forme eminente ale realității istorice.

Cuvinte cheie: metaforă, corp, discurs juridic, stat, definiție .

Abstract: The metaphor of the state is part of the corporeal metaphors that abound in law. A metaphor creates a reality, constituting not only as an instrument, but also as a new object, as a subject and as a matter. The bodily metaphors are offered not as an expressive, extrinsic and fortuitous escalation, but as an element of the stable reality of the philosophical-juridical theory, as a genuine cognitive tension, imaginative and metaphoric being eminent forms of historical reality.

Keywords: metaphor, body, legal discourse, state, definition.

Conceptul de românită în opera lui Cantemir

The concept of Romanism in Cantemir's work

Prof. univ.dr. **Sabin DRAGULIN**, Universitatea „Petre Andrei” Iași

Rezumat: Dimitrie Cantemir este unul din iluminiștii europeni care aduce în discuție conceptul de națiune. Elementele fundamentale ale acestui concept rezidă din trei elemente: etnie, limbă și teritoriu. Pornind de la ideile lui Miron Costin, Dimitrie Cantemir în lucrarea sa Hronicul vechimei a romano-moldo-vlahilor explică de ce moldovenii sunt români. Totodată, demonstrarea continuității românilor pe teritoriul țărilor române și caracteristicile lingvistice ale populației s-au aflat în atenția gândirii cantemiriene.

Cuvinte cheie: romanitate, etnie, limba, teritoriu, natiune, unitate, stat national.

---

¹ Saïd Chebili, «Corps et politique : Foucault et Agamben», L'information psychiatrique 2009/1 (Volume 85), p. 63-68.

INTERNATIONAL CONFERENCE (7th Edition):

"Dimitrie Cantemir's works- a foundation towards the Romanian nation-unity state"

Abstract: Dimitrie Cantemir is one of the European representatives of the Enlightenment who issued the nation concept. The fundamental elements of the concept consist in three elements, namely ethnicity, language and territory.

Starting with Miron Costin's views, in his "Chronicle of the Durability of the Romanians-Moldavians-Wallachians", Cantemir explained why the Moldavians are Romanians, too. At the same time, the Cantemirian thinking was focused on the Romanian people continuity inside the regions of the Romanian countries, as well as on the linguistic features of the population.

Key words: Romanism, ethnicity, language, territory, nation, unity, national state

---

Dimitrie Cantemir – ctitorul României moderne

Dimitrie Cantemir- the founder of modern Romania

Prof.univ.dr. **Corina Adriana DUMITRESCU**, Președintele Senatului, Universitatea Creștină "Dimitrie Cantemir"

Rezumat: Paul Valéry, în lucrarea *Variété*, afirma că sunt europene acele popoare care au suferit influența culturii grecești, a Romei și a creștinismului. Iată dar, cele trei mari fundamente pe care trebuia așezat constructul viitorului stat unitar român.

Desigur, o asemenea uriașă ostenire ne aduce aminte și de legenda meșterului Manole, cel puțin prin perspectiva sacrificiului, dacă nu și zădărnicii...

O viață întregă dedicată acestui construct întru devenirea și întru modernitatea poporului căruia îi aparținea și a țării de al cărei dor nu s-a lecut niciodată.

Cuvinte cheie: construct, modernitate, devenire, unire, conștiință de neam

Abstract: In his work, *Variété*, Paul Valéry stated that those peoples who were influenced by Greek culture, Rome, and Christianity were the European ones. These are the three great foundations on which the construct of the future Romanian unitary state should have been placed.

Of course, such a great work also reminds us of the legend of Manole, at least through the perspective of sacrifice, if not of disillusion ...

A whole life dedicated to this construct for the becoming and the modernity of the people to whom it belongs and of the country whose longing it is not never drained.

Key words: construct, modernity, becoming, union, nation consciousness

INTERNATIONAL CONFERENCE (7th Edition):

"Dimitrie Cantemir's works- a foundation towards the Romanian nation-unity state"

Consolidarea cultului dreptății prin opera lui Dimitrie Cantemir

---

Strengthening worship of justice in Dimitrie Cantemir's work

Prof.univ.dr. **Corina Adriana DUMITRESCU**, Președintele Senatului, Universitatea Creștină "Dimitrie Cantemir"

Rezumat: Omul Ales – figura arhietipală care, văzut sau nevăzut, este omniprezent în opera lui Dimitrie Cantemir avea drept calitate esențială un profund simț al dreptății.

De aici și până la promovarea unui autentic cult al dreptății în scrierile cantemiriene nu era decât un pas, pe care, de fiecare dată, în mod apăsător, autorul l-a făcut.

Întreaga teorie a valorilor promovată de Dimitrie Cantemir în opera sa are în centrul său dreptatea gândită ca o condiție sine-qua-non pentru o societate care se dorea a fi civilizată.

Cuvinte cheie: teoria valorii, dreptatea, umanism, iluminism, înțelepciune.

Abstract. The Chosen Man - the archetypal figure, that, seen or unseen, is ubiquitous in Dimitrie Cantemir's work was a fundamental sense of justice.

From this to the promotion of an authentic cult of justice in Cantemirian writings was just one step, which the author made it every time.

The whole theory of values promoted by Dimitrie Cantemir in his work has at its core the justice thought as a sine qua non condition for a society that wanted to be civilized.

Key words: value theory, justice, humanism, enlightenment, wisdom.

Opera lui Dimitrie Cantemir fundamentală pentru apariția sociologiei europene

---

Dimitrie Cantemir's work – the milestone dawn of European sociology

---

Prof.univ.dr. **Corina Adriana DUMITRESCU**, Președintele Senatului, Universitatea Creștină "Dimitrie Cantemir"

Rezumat: Contribuția iluminiștilor la consacrarea conștiințelor naționale în spațiul cultural European rezidă și în analizele de natură sociologică pe care aceștia le-au făcut în legătură cu propriile popoare ca punct inițial pe calea pe care acestea aveau să o urmeze întru devenirea lor ca națiuni.

Fără îndoială că asemenea perspectivă de natură pur sociologică și-a dovedit o dublă utilitate: pe de o parte, prima dintre acestea enumerată mai sus, iar pe de altă

parte, cea de-a doua a determinat, datorită complexității unui asemenea demers, apariția unui domeniu de graniță al cunoașterii omenești ce avea să fie mai apoi numit sociologie.

Dacă ne-am referi numai și numai la caracterul monografic al lucrării *Descriptio Moldavie* ar fi suficient pentru a-l încadra pe Dimitrie Cantemir între precursorii sociologiei europene.

Cuvinte cheie: monografie, obiceiuri, tradiții, tipologia umană, antropologie

Abstract: The contribution of the Enlightenment authors to the consecration of national consciousness in the European cultural space lies also in the analyzes of a sociological nature that they have done in relation to their own peoples as the starting point on the path they would follow in their becoming as nations.

Undoubtedly, such a perspective of a purely sociological nature proved to have a double utility: first, the above mentioned one, while the second one caused, due to the complexity of such an approach, the appearance a border field of human knowledge that would later be called sociology.

If we refer only to the monographic character of the work *Descriptio Moldavie*, it would be enough to enclose Dimitrie Cantemir among the precursors of European sociology.

Key words: monograph, customs, traditions, human typology, anthropology

---

Dimitrie Cantemir – creator de realități

Dimitrie Cantemir – Creator of Realities

Conf.univ.dr. **Anca-Ileana DUȘCĂ**, Universitatea din Craiova

Conf.univ.dr. **Diana DĂNIȘOR**, Universitatea din Craiova

Rezumat: Performanța ca autor nu constă doar în numărul și diversitatea operelor, ci și în originalitatea remarcabilă pentru epoca respectivă. Există o strânsă legătură între erudiția sa impresionantă și preocupările politice ale acestui ilustru principe român și cărturar european, membru al Academiei din Berlin. Între opera istorică, ilustrată prin lucrările *Descrierea Moldovei*, *Istoria Imperiului otoman*, *Hronicul vechimei a romano-moldo-vlahilor*, *Viața lui Constantin Cantemir*, *Evenimentele Cantacuzinilor și Brâncovenilor*, *Cercetarea naturală a monarhiilor*, și demersurile politice ale lui Dimitrie Cantemir există o strânsă legătură, reflectată prin aspirațiile puternice de dobândire a independenței în raport cu Imperiul otoman. Atât scrisul său, cât și acțiunea sa explicit politică sunt pentru Dimitrie Cantemir

manifestări ale slujirii sale față de țară, într-un efort consecvent de întărire a demnității și culturii naționale.

Cuvinte cheie: originalitate, erudiție, politică, independență, cultură

Abstract: Performance as an author does not consist only in the number and diversity of the works, but also in the remarkable originality of the period. There is a close connection between his impressive erudition and the political preoccupations of this illustrious Romanian prince and European scholar, a member of the Berlin Academy. Between the historical work illustrated by the works of the description of Moldavia, the history of the Ottoman Empire, the chronicle of the age of the Roman-Moldovan-Vlachs, the life of Constantin Cantemir, the Cantacuzino and Brâncoveanu events, the natural research of the monarchies, and the political steps of Dimitrie Cantemir, reflected by strong aspirations to gain independence from the Ottoman Empire. Both his writing and his explicit political action are for Dimitrie Cantemir manifestations of his ministry to the country in a consistent effort to strengthen national dignity and culture.

Keywords: originality, erudition, politics, independence, culture.

Raționalitatea de la Kant la Cantemir

Rationality from Kant to Cantemir.

Prof.univ.dr. **Gheorghe DĂNIȘOR**, Universitatea din Craiova, Membru corespondent
AOȘR

Rezumat: Cine vrea să înțeleagă filosofia epocii romantice trebuie s-o studieze în contextul lui Aufklärung, căci aceasta este proveniența sa. Conform definiției date de Kant, Aufklärung este "ieșirea omului în afara stării de minoritate în care se menține din propria-i greșeală", este deci emanciparea omului modern în raport cu autoritățile spirituale și temporale ale Evului Mediu care se sprijineau pe autoritatea lui Dumnezeu. Este ceea ce-i apropie pe autorii noștri și ceea ce va încerca sa analizeze articolul de față.

Cuvinte cheie: Kant, Cantemir, Aufklärung, raționalitate, modernitate

Abstract: Whoever wants to understand the philosophy of the romantic age should study it in the context of Aufklärung, for it is its provenance. According to Kant's definition, Aufklärung is "the man's exit from the minority state in which he maintains his own fault" is the emancipation of the modern man in relation to the spiritual and temporal powers of the Middle Ages that relied on the authority of God. It is what draws our authors and what will try to analyze this article.

Keywords: Kan, Cantemir, Aufklärung, rationality modernity

Dimitrie Cantemir „simbol al unității în deschidere europeană“

Dimitrie Cantemir "symbol of unity in European openness"

Sorina Manuela DĂDULESCU, profesor Grădinița nr 178,

Rezumat: Călătoria lui Cantemir prin lumea noastră își are originile în arhetipul izvorului, propriu neamului românesc care mereu naște oameni, fapte, idei, energii vitale care se răspândesc până departe, către spații și neamuri străine, ca pârâul care devine râu, apoi fluviu și în cele din urmă mare; iar acolo, în locul de dincolo de izvor, udă și adapă păduri, ogoare, sate, orașe și împărății, adică întemeiază sisteme creatoare, instituții, cultură. Domnitorul nostru a nutrit cu apele spiritului său cultura națională și mai multe culturi străine, dovedind vocație europeană, adică vocație enciclopedică și universalistă. Iar condiția ei de posibilitate și de existență este o mare, uriașă, supraomenească generozitate.

Lumea l-a numit prinț între filosofi și filosof între prinți, arătând astfel că el nu rămâne numai la a fi conducător politic sau gânditor, ci, unind și depășind aceste trăsături vremelnice, trece, pe drumul „râmnului”, în inter-regnul idealității, același pentru Occident și pentru Orient.

Cuvinte cheie: Cantemir, izvor, cultură

Abstract: Cantemir's journey through our world has its origins in the archetype of the spring, the Romanian nation that always gives birth to people, facts, ideas, vital energies that spread far, to foreign spaces and peoples, like the stream that becomes the river, then the river the latter; and there, in the place beyond the well, it wets and fills forests, fields, villages, cities and kingdoms, that is, it establishes creative systems, institutions, culture. Our lord has nurtured with the waters of his spirit the national culture and many foreign cultures, proving a European vocation, ie encyclopedic and universalistic vocation. And her condition of possibility and existence is a great, huge, superhuman generosity.

The world called him a prince between philosophers and philosophers among the princes, showing that he did not only remain as a political or thinker leader, but by uniting and overcoming these temporal traits, passes along the path of the "memorial" into the inter-kingdom of ideality, the same for the West and for the Orient.

Keywords: Journey, generosity, prince.

De la Moldova lui Dimitrie Cantemir la România reunită: Problematika unionismului și a implicării instituțiilor române în proiectul unionist

---

From Dimitrie Cantemir's Moldavia to a Reunited Romania: The Issues of Unionism and of the Implication of Romanian Institutions in the Unionist Project

---

Dr. **Alexandru-Valentin DUȚU**, Institutul Cultural Român

Rezumat: După aproape trei decenii de la căderea Cortinei de Fier și dezintegrarea Uniunii sovietice, se discută posibilitatea unirii României cu Republica Moldova, o parte semnificativă a provinciei Basarabia. Deși este o temă recurentă în discursurile politice și academice de pe ambele maluri ale Prutului, problematica unirii încă nu a căpătat o dimensiune instituțională coerentă, Bucureștii, în calitate de principal generator și coordonator al acestor eforturi politice, neputând propune o strategie viabilă care să asigure demararea acestui proces. Mai mult, se observă că în absența acestei strategii unioniste, vidul este umplut de proiectul rusofon și rusofil generat și gestionat atât de părți ale elitei politice și academice basarabene, cât și de elita rusească de la Moscova. În această situație, prezenta lucrare are ca scop prezentarea problematicii unionismului, a vulnerabilităților și deficiențelor sale, precum și a unei posibile strategii multi-dimensionate și pluri-instituționale care să asigure demararea proiectului de unire a celor două state românești.

Cuvinte cheie: Unionism, Sincronism organizațional, Națiune, Panславism.

Abstract: After almost three decades after the fall of the Iron Curtain and the disintegration of the Soviet Union, talks regarding the possible union of Romania and the Republic of Moldova, a large part of the historical province of Bessarabia, have begun. Although this has been a recurring theme of discourse, both political and academic, on both sides of the Prut river, the problematics of unionism have yet to be given a coherent institutional dimension, Bucharest – the principal generator and coordinator of these efforts - being unable to formulate a viable strategy in order to commence this process. More so, in the absence of a unionist project, the void is currently being filled by a Russophile project, sustained by both a part of the Bessarabian political elite and the muscovite Russian elite. In this situation, the paper aims to present the problematics of unionism, its strengths and deficiencies, as well as a possible multidimensional and multi-institutional strategy able to ensure the start of a unionist project involving the two Romanian states.

Keywords: Unionism, Organizational Synchronism, Nation, Panславism.

Testamentul Mariei Cantemir

Academician **Andrei EȘANU**, Institutul de Istorie al Academiei de Științe a Moldovei
Valentina EȘANU, Institutul de Istorie al Academiei de Științe a Moldovei

Abstract In the documentary testament Princess Mary Cantemir (1700-1757) the authors present a brief biography of the great sage Romanian Cantemir daughter whose life was held largely in Russia. The main attention is paid wills and testamentary Letter of 8 August 1757 princess left a month before she's death, documents that were discovered in Moscow in 2009. It is analyzed and assessed the scientific value of the two acts, repel myths the person of Mary, identify persons appearing in them, and thereby largely completes biography of Princess. Fully enclosed bring two documents in original and translation into Romanian and facsimile thereof.

Keywords: Cantemir Dynasty, Cantacuzono, Bantâș, inheritance, property, monastery, historic act.

Music and its humanist valences in the works of Dimitrie Cantemir

---

Victor GHILAȘ, cercetător științific principal, doctor habilitat, Institutul Patrimoniului Cultural al Academiei de Științe a Moldovei

Abstract: The present paper attempts to capture in a synthetic form the musical expression and its humanistic value as reflected in the works of Dimitrie Cantemir. Thinker of an encyclopaedic formation, Cantemir is considered the first Romanian scholar who "raised humanism to the rank of a principle of historical and cultural knowledge and valorisation". In full consensus with modern European thinking, the imprint of Cantemirian humanism emerges from his historical, philosophical, literary and, last but not least, musical works.

Placing man in the centre of natural entities, Dimitrie Cantemir treats things in the light of "universal determinism which, naturally, encompasses man" (Dan Bădărău), and who, therefore has a special place in the sphere of creation. The role, functions and significance of music, within the cultural phenomena, the study of the art of sounds in a scientific perspective - all these aspects are found among many of D. Cantemir's concerns. At the same time, the inclusion of music in the register of his activity of getting to know and scientific reflection meant for the national cultural patrimony the familiarization with the many elements of the art of sounds, which had a beneficial impact on the Romanian language lexicon by enriching it with specialty terms. Our scholar proposes the augmented autochthonous musical vocabulary to those who aspire to know new subjects in the art of sounds. In this

sense, the Number Scale ... from the novel A Hieroglyphic History includes a glossary of neologisms, in which the imposing musical nomenclature (melody, symphony, harmony, palinode, elegy, tragedy, organ, lyre, etc.) catch attention.

D. Cantemir is much more explicit in the treatise *The book of music explained by letters* where he concretizes the meaning of melodic form. A modality to get to know the musical phenomenon that we detach from the Moldovan scholar's thoughts bears a metaphysical imprint, being one of the artistic feelings through the means of musical sounds and the difference between soul (recte: the affective side) and mind (alias: the rational side). As it appears from his treatise on Turkish music, he gives priority to the rational element in his musical-artistic creation, as "according to the criterion of the science of philosophy (...), the power of mind belongs to the speaking animals and the science of music is proof of those who possess reason, for the creator did not give any other creature this gift but to the sons of man". In such a way, by giving priority to reason in gnoseology, Cantemir's philosophical thinking reflects a modern conception of scientific and artistic knowledge, dissonant of traditional, ecclesiastical thinking, which repudiates the knowledge of the senses by the human being. Thus, convinced of the ability of man to know, to think logically, to understand the meaning and connection of phenomena, homo cogitans, Cantemir gradually discovers the "truth of sensible reality".

The desire to cover theoretically the sound phenomenon in the stage of artistic act represents a typical humanistic manifestation for D. Cantemir. He starts from the premise that music offers not only a field of aesthetic, cognitive, affective activities, but also a propitious and necessary field to the individual for research, recording, active intervention of the intellect at the level of superior knowledge and its comprehension in view of the formation of the future professional musician. The methodological support is formulated and completed in the work *The System or Making of the Mohammedan religion*, in which, among other suggestions, the author insists on the idea that the music practitioner should know the scientific bases in which the melody falls. The relevant philosophical reflections denote another sequence, with recourse to the collation exercise undertaken in *Hieroglyphic History*, in which the art of sounds is included in the categories of knowledge. Together with other subjects, D. Cantemir places music in the context of pedagogical disciplines. He dedicated a good part of his staying in Constantinople (1688-1710) to musical training. The scholar is involved in musical education, being aware of its role, place and goals. Some of the pedagogical principles that he states and applies in his didactic activity are directly exposed in his works; others are presented as part of the humanistic education of the individual. Suggestions of humanistic connotation with

INTERNATIONAL CONFERENCE (7th Edition):

"Dimitrie Cantemir's works- a foundation towards the Romanian nation-unity state"

---

reference to the formation of artistic dexterity from an early age derive also from the works *Divan*, *Metaphysics*, *Logic*.

Being recognized by the Berlin Academy at European level, D. Cantemir's entire scientific activity has demonstrated that his civilizing vision on science, knowledge, liberal arts, and music, first of all, confers genuine humanist valences to his work.

Dimitrie Cantemir – critic al vieții politice

Dimitrie Cantemir - critical of political life

Monica Maria GRECU, profesor gradul I, Grădinița nr. 178, sector 5, București

Rezumat: Dimitrie Cantemir, personalitate istorică și politică, un cărturar de seamă al poporului nostru, a păstrat viu spiritul patriotic, în toate lucrările sale. El a tratat critic și sistematic istoria poporului roman de la origini și până la descălecare. Din scrierile sale răzbate o concepție evolutivă în istoriografia românească. Cantemir a fost cel care a enunțat o nouă metodologie înscrisă în studiul istoriei, metodologie care se regăsește și în zilele noastre ca un set de principii de referință. El crede în puritatea latină a neamului nostru și susține o continuitatea etnică în același timp cu cea politică. Opera scrisă în limba română reprezintă o încercare de emancipare din tiparele arhaice spre constituirea unui popor și a unei limbi culte.

Cuvinte cheie: Cărturar, istoric, emancipare

Abstract: Dimitrie Cantemir, a historical and political personality, an outstanding scholar of our people, kept the patriotic spirit alive in all its works. He has critically and systematically dealt with the history of the Roman people from their origins to unpacking. From his writings a evolutionary conception in Romanian historiography. Cantemir was the one who set out a new methodology in the study of history, a methodology that is nowadays a set of principles of reference. He believes in the Latin purity of our nation and supports ethnic continuity at the same time as the political one. The opera written in Romanian represents an attempt to emancipate from the archaic patterns towards the formation of a people and a cult language.

Keywords: Scholar, historic, emancipation

Iluminismul și reprezentanții lui

Elena Roxana HAIDEN, prof. învățământ preșcolar, grad didactic I, Grădinița nr.178, București, sector 5, București

Rezumat: Rolul iluminismului în Europa- crearea unei societăți raționale, prin răspândirea culturii, a luminilor în mase.Reprezentanți de marcă ai iuminismului :

Charles de Montesquieu ,Voltaire,Jean Jacques Rousseau. Pentru a face cunoscute concepțiile iluminiştilor, reprezentanți de seamă, ca Denis Diderot și Jean le Rond d'Alembert au editat , între anii 1751-1772, Enciclopedia sau Dicționarul rațional al științelor, artelor și meseriilor.

Școala Ardeleană a fost o componentă importantă a iluminismului european. În lucrările lor, oamenii de cultură au apărut drepturile românilor din Transilvania, subliniind vechimea istorică, latinitatea și continuitatea acestora. Un loc aparte ocupa situația din Transilvania, unde tânără burghezie românească, mai dezvoltată datorită deschiderii către Occident, a propus un iluminism în același timp politic și social, patriotic și național, cultural și etic - deci un iluminism original față de tot ce realiza Europa și lumea.

Unitatea națională în operele lui D. Cantemir

The national unity in D. Cantemir's works

Roxana HAIDEN, prof. învățământ preșcolar, grad didactic I, Grădinița nr.178, București, sector 5, București

Liliana CHIFAN, prof. învățământ preșcolar, grad didactic I, Grădinița nr.178, București, sector 5, București

Rezumat: Prin lucrările lui istorice, D. Cantemir afirmă cu o sută de ani înaintea enunțării principiului naționalităților, particularitățile unui popor de descendență mixtă, daco-romană, cu un profil general foarte interesant, cu o limbă neo-latină, cu obiceiuri și tradiții pitorești. Lucrarea sa esențială în domeniu este "Hronicul vechimei a romano-moldo-vlahilor" pentru care planul extrem de vast și largă informație prelungește o temă îndelung disputată de cronicarii moldoveni - originea și continuitatea tuturor românilor în teritoriu. "Și ceea ce a izbutit D.Cantemir și ceea ce interesează astăzi, poate mai mult decât talentul, erudiția, multilateralitatea sa uimitoare, este faptul de a fi întreprins cu toate mijloacele să demonstreze spațiul sud-est European ca parte integrantă a Europei, fecundată de spiritul european și una din sursele acestui spirit însuși" – Zoe Dumitrescu-Buşulenga

Cuvinte cheie: origine, continuitate, naționalitate

Abstract: Through his historical works, D. Cantemir affirms with a hundred years before the enunciation of the principle of nationalities, the peculiarities of a mixed Dacian-Roman descendant people with a very interesting general profile, with a neo-latin language with picturesque customs and traditions. His essential work in this field is "The Chronicle of the Age of Romano-Moldo-Vlachs", for which the vast plan and extensive information prolong a long-sought topic of moldovan chroniclers - the

origin and the content of all Romanians in the territory. And what has succeeded D. Cantemir and what interests him today, perhaps more than his talent, his erudition, his amazing multilateralism, is that he has been undertaken with all means to prove the Southeastern European space as an integral part of Europe, fertilized by the European spirit and one of the sources of this spirit itself "- Zoe Dumitrescu-Buşulenga

Keywords: origin, continuity, nationality

Dimitrie Cantemir și Petru Maior. Contribuții la istoria iluminismului românesc

Dimitrie Cantemir and Petru Maior. Contributions to the History of the Romanian Enlightenment

---

Prof.univ.dr. **Constantin HLIHOR**, Facultatea de Istorie, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”

Rezumat: Influența lucrării majore a lui Dimitrie Cantemir, *Cronica durabilității romani-moldoveni-valahi*, a fost invocată de mai multe ori în scrierile istorice, în corelație cu ideile umaniste moldovenești și maghiare. În acest fel, contribuțiile lui Nicolae Iorga, Dimitrie Popovici și Ladislau Galdi au adus specificații importante. Istoriografia a înregistrat, pe lângă afirmații și negări, subestimarea îndreptării interpretării unilateral. De exemplu, rolul umanismului maghiar nu poate fi trecut cu vederea. Ținând cont de orientările divergente în istoriografia cu privire la geneza ideii latine la reprezentanții iluminismului românesc, am considerat necesar să reconsiderăm problema. În consecință, este evidențiată circulația manuscrisului *Cronicii* în mediul erudit al lui Blaj din secolul al XVIII-lea, copierea acestuia la mijlocul secolului și consultarea sa de către cercetători precum Daniel Cornides și Johan Christian von Engel, ultimul din 1800, în timpul vizitei sale la Blaj. continuitatea ideii latine în cultura românească este importantă pentru noi, de la Umanismul moldo-valah și de la pre-iluminarea cantemiană la iluminismul românesc din Transilvania.

Cuvinte cheie: Opera fundamentală cantemireană, umanismul moldo-vlah, pre-iluminarea cantemiană

Abstract: The influence of Dimitrie Cantemir's major work, *Chronicle of the Durability of the Romans-Moldavians-Wallachians* was invoked several times in the historical writings, in correlation with the Moldavian-Wallachian and Hungarian humanists' ideas. In this way, Nicolae Iorga, Dimitrie Popovici and Ladislau Galdi's contributions brought important specifications. Historiography has registered, besides affirmations and negations, underestimation directing the interpretation one-sidedly. For example, the case of the Hungarian Humanism's role cannot be

overlooked. Taking into account the divergent orientations in historiography regarding the genesis of the Latin idea at the Romanian Transylvanian Enlightenment representatives, we thought it necessary to reconsider the problem. Consequently, there is pointed out the circulation of the Chronicle's manuscript in the erudite environment of Blaj in the 18th century, its copying at the middle of the century and its consultation by scholars such as Daniel Cornides and Johan Christian von Engel, the last one in 1800, during his visit in Blaj. the continuity of the Latin idea in the Romanian culture seems important to us, from the Moldavian-Wallachian Humanism and the Cantemirian pre-Enlightenment to the Romanian Enlightenment from Transylvania.

Keywords: Dimitrie Cantemir's major work, Moldavian-Wallachian Humanism, Cantemirian pre-Enlightenment

---

Modernizarea societății românești în gândirea și practica politică a lui Dimitrie Cantemir

---

Lect. univ.dr. **Anne-Marie Rose JUGĂNARU**, Facultatea de Istorie, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”

Rezumat: Dacă dimensiunea culturală a fost cercetată și analizată din varii perspective, s-a scris mai puțin despre viziunea sa politică privind evoluția societății românești la începuturile modernității sale. Chiar dacă faptele istorice sunt relativ bine cunoscute, merită poate insistat asupra câtorva aspecte ale contextului intern al Moldovei și Țării Românești, într-un context internațional care cunoștea schimbări de structură. Țările Române au resimțit acut modificările intervenite în raportul de forțe dintre otomani și puterile creștine la jumătatea secolului al XVII-lea. Noua fază a problemei orientale, redeschise odată cu ostilitățile cu sorți schimbători din Ungaria și Mediterana Orientală, dar mai ales odată ce Uniunea Polono-Lituaniană era înlocuită la nordul Mării Negre de Rusia moscovită, a însemnat creșterea presiunii otomane asupra principatelor dunărene. Dependența de resursele economice ale acestora din urmă și transformarea terispațiului românesc în zone de conflict efectiv au determinat reevaluarea oportunităților de schimbare a statutului politic al Moldovei și Țării Românești.

Cuvinte cheie: evoluție, societate

Abstract: Though the cultural dimension was analyzed from varied perspectives, little to no attention was focused on the political evolution of society at the beginning of its modern stage Even if relevant historical facts are known on the matter, a further analysis upon the internal context of Moldavia and Wallachia is

warranted. The Romanian nations have acutely felt the shift of power between the Ottoman Empire and the Christian nations in the middle of the XVII century. The new phase of the oriental problem meant that the pressure exerted by the ottomans upon the Romanian states increased profoundly. Because of the incessant need for economic resources and the inherent conflicts that followed, a reevaluation of the political statutes of Moldavia and Wallachia was commenced.

Keywords: evolution, society

**Considerații privind identitatea vetei etnice românești în opera cartografică a lui
Dimitrie Cantemir**

---

*Considerations regarding the identity of the Romanian ethnic home in the cartographic
work of Dimitrie Cantemir*

Lect.univ.dr. **Irina LAZĂR**, Universitatea Hyperion din București

Rezumat: „Harta Moldovei”, elaborată de Dimitrie Cantemir, a constituit un valoros izvor cartografic, un model pentru multe lucrări cartografice, stârnind un interes internațional cât și național. În realizarea hărții, Cantemir a utilizat un vast material documentar, însemnări și schițe, rod al cercetării în teren, dovedind o cunoaștere amănunțită a spațiului. Harta redă în detaliu limitele administrative ale județelor, aspectele hidrografice, consemnează un număr de 714 localități, mănăstiri, târguri, orașe și sate. De altfel pentru Cantemir, harta a constituit un instrument de lucru în reliefarea caracteristicile vetei etnice românești, atestând unitatea geografică și istorică a Moldovei. Reprezentarea cartografică, reflectă totodată identitatea românească, autenticată prin componentele sale fundamentale ce vizează unitatea și armonia reliefului, resursele naturale, populația, caracteristicile economice, politice și sociale ale spațiului.

Cuvinte cheie: izvor cartografic, vatră etnică, spațiu românesc

Abstract: „Map of Moldavia” elaborated by Dimitrie Cantemir was a valuable cartographic source, a model for many cartographic works, rising national and international interest. To elaborate the map, Cantemir used vast documentation, notes and sketches, a fruit of his field researches, proving thorough knowledge of the environment. The map renders in detail the administrative borders of the counties and the hydrographic aspects; a number of 714 localities, monasteries, boroughs, towns and villages are written down. However, for Cantemir the map was a work tool used in highlighting the characteristics of the ethnic home, ascertaining the geographic and historic unity of Moldavia. The cartographic representation also reflects the Romanian identity authenticated through its fundamental components

that shed a light on the unity and harmony of the relief, natural resources, population, the economic, political and social characteristics of the environment.

Keywords: cartographic source, ethnic home, Romanian environment

---

Dimitrie Cantemir și rolul său în crearea statului unitar român

---

Dimitrie Cantemir and his role in creating the Romanian unitary state

---

Mihaela MARINESCU, profesor gradul I, Școala Gimnaziala NR. 54, sector 3, București

Rezumat. Personalitate de factură enciclopedică, Dimitrie Cantemir s-a manifestat în cele mai variate domenii: istorie, literatură, filosofie, cartografie (este cel care a alcătuit prima hartă a Moldovei), geograf, muzician , arhitect, matematician. Opera sa de mare cărturar reprezintă o sinteză culturală între Orient și Occident, aducându-si aportul cu geniul său creator la întreaga cultură universală.

Ideile emise de el cu o sută de ani înaintea enunțării principiului naționalităților, sugerând prăbușirea iminentă a imperiilor, nu poate decât să confirme geniul său politic și vizionar. Contribuția operei sale la crearea ideii de stat unitar național în Europa este elocventă, rolul său fiind acela de a întreprinde toate demersurile în a demonstra căs pațiul sud-est european (și mai cu seamă țara noastră), este parte integrantă a Europei.

Cuvinte cheie: Spațiu european, geniu politic, cultură universală.

Abstract: Dimitrie Cantemir, an encyclopaedic character, became famous in the most various domains: history, literature, philosophy, cartography (he is the one who made the first map of Moldavia), geography, music, architecture, mathematics. His work, one of a great scholar, represents a cultural synthesis between the Orient and the Occident, contributing with his creative genius to the entire universal culture. The ideas he stated one hundred years before the statement of the principle of nationalities, suggesting the imminent collapse of the empires, only confirm his political and a visionary genius. The contribution of his work to the creation of the idea of national unitary state in Europe is eloquent, its role being that of following all the necessary steps to prove that the South-East European area (especially our country), is an essential part of Europe.

Keywords: European area, Political genius, Universal culture.

INTERNATIONAL CONFERENCE (7th Edition):

"Dimitrie Cantemir's works- a foundation towards the Romanian nation-unity state"

Dimitrie Cantemir - precursor al iluminismului românesc

Dimitrie Cantemir - Precursor of the Romanian Enlightenment

Lector univ.dr. **Flaminu Ionuț NICULA**, Universitatea Creștină "Dimitrie Cantemir"

Rezumat. Personalitate complexă, sub influența umanismului Renașterii, Dimitrie Cantemir expune în opera sa cele mai importante probleme ale dezvoltării istorico-sociale a Moldovei de la sfârșitul sec. al XVII-lea și începutul secolului al XVIII-lea. Domnitor al Moldovei, în 1693 și între 1710 și 1711, cărturar umanist, cu vaste cunoștințe în limbile pesană, araba și turcă, Cantemir este nu numai un voievod luminat, dar și un creator de idei și de ficțiune, filosof, poet, romancier, membru al Academiei din Berlin, consilier al țarului Petru cel Mare, istoric, muzicolog, pictor, etnograf, folklorist, avant la lettre. Lucrările lui Dimitrie Cantemir au un stil erudit, cu reală valoare documentară. Spirit enciclopedic, Dimitrie Cantemir a prefigurat iluminismul românesc. Școala Ardeleană îl va fi avut ca model și sursă de inspirație.

Cuvinte cheie: umanism, iluminism, „Școala Ardeleană”

Abstract: Complex personality, influenced by the renaissance humanism, Dimitrie Cantemir exposes in his creation the most important problems of Moldavian historical and social development at the end of the XVII-th century and at the beginning of the XVIII-th century. Cantemir was the ruler of Moldavia (1693, 1710 – 1711), a humanist scholar. He had vast knowledge of person, arabic and turkish languages. He has not only a great voivode, but also a creator of the ideas, fiction, philosophy, a poetry, novels, a member of Berlin Academy, an advisor of king Peter the Great, a historian, a musician, a painter, an ethnographer or a folklorist, avant la letter. The whole creation of Cantemir has an eruditical style and represents a true documentary value. Today, we know him as an encyclopaedist and his creation foreshadowed the Enlightenment in Romania. Cantemir was a model and a source of information for the movement named „Școala Ardeleană”.

Keywords: humanism, Enlightenment, „Școala Ardeleană”

Opera lui Dimitrie Cantemir sau viziunea libertății

The Work of Dimitrie Cantemir or the Vision on Freedom

Lect.univ.dr. **Andrei NOVAC**, Facultatea de Științele Educației, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”

Rezumat: Dimitrie Cantemir este, cu siguranță, unul dintre cei care a reușit prin gândire și prin cărțile sale să își depășească cu mult timpul, dar, mai ales, locul în care s- a născut. Scrierile lui Dimitrie Cantemir sunt cele care îl așează pe domnitorul

român în elita europeană a intelectualității perioadei în care a trăit și nu numai. Cea mai cunoscută lucrare a lui, *Descriptio Moldaviae*, scrisă pe când autorul locuia în Rusia, a fost o comandă a Academiei din Berlin. Cartea este prima prezentare interdisciplinară (geografie, demografie, etnografie, cartografie, psihologie colectivă) a Moldovei și a locuitorilor ei (Florin Constantiniu, Op.cit.). În această carte, autorul prezintă, pentru prima dată, într-o lucrare, harta Moldovei. Structura cărții îi crește și mai mult importanța, cunoașterea și reliefaarea adevărului fiind pașii cei mai importanți pentru obținerea libertății. Istoria creșterii și descreșterii Imperiului Otoman este o carte a viziunii unui om care a cunoscut îndeaproape acest mediu, trăind 12 ani în interiorul său. Opera scrisă ai lui Dimitrie Cantemir este o viziune a libertății de gândire și un prim pas în tot ce înseamnă a cunoaște, și a te recunoaște fără bariere impuse de timpul în care trăiești

Cuvinte cheie: Libertate, Cunoaștere, Carte.

Abstract: Dimitrie Cantemir is, without a doubt, one of the authors who, through his books and way of thinking, have transcended their time and place of birth. Dimitrie Cantemir's writings set him amongst the intellectual European elite of his time and in general. His most known work, *Descriptio Moldaviae*, written during his exile in Russia, was requested by the Academy of Berlin. This study is the first interdisciplinary presentation of Moldova and its inhabitants (elaborated on geographical, demographic, ethnographic, cartographical and collective psychological principles) (Florin Constantiniu, Op.cit.). In this study, the author shows the map of Moldova for the first time in a written opus. The study's structure enhances its importance, having been rooted in knowledge and the pursuit of truth, the most important steps toward obtaining freedom. The History of the Rise and Fall of the Ottoman Empire is a study which holds the vision of a man who knew firsthand the Ottoman society, having lived within it for twelve years. Dimitrie Cantemir's opus is a vision on freedom and a first step taken towards true knowledge and the ability to recognize oneself in spite of the barriers presented by ones epoch.

Keywords: Freedom, Knowledge, Book.

Epistema socială a jocului în opera cantemiriană *Descriptio Moldaviae*

*Social episteme of the play in the Cantemir's work *Descriptio Moldaviae**

Conf.univ.dr. **Conona PETRESCU**, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”

Rezumat: Lucrarea noastră abordează rolul jocului în dezvoltarea socială din perspectiva percepției lui Dimitrie Cantemir identificate în *Descriptio Moldaviae* (Capitolele XVII, XVII și XIX), prin metode etnologice (grila de analiză EMIC și ETIC) și

metode istorice. Ipoteza de la care plecăm este că abordarea lui Dimitrie Cantemir este actuală, desigur, intuitiv: analiza culturii unice pentru a înțelege mai bine descrierea instituțiilor și a relațiilor funcționale, precum și studiul proceselor dinamice prin care fiecare individ acționează - iar cultura acționează asupra individului -, poate să aibă propriul sens, fără cunoașterea istorică care a generat formele actuale. În acest context, jocul face parte din elementele inconștiente ale vieții sociale și exprimă organizarea socială (Claude Lévi-Strauss, 1958). Concluziile cercetării noastre constau într-un set de observații pertinente care pot fi integrate în didactica actuală a jocului din învățământul preșcolar.

Cuvinte cheie: joc, epistema socială, metode etnologice și istorice, organizarea socială

Abstract: Our work addresses the role of the game in social development from the perspective of Dimitrie Cantemir's perception identified in *Descriptio Moldaviae* (Chapters XVII, XVIII and XIX), through ethnological (EMIC and ETIC analysis grid) and historical methods. Our hypothesis from which we go is that Dimitrie Cantemir's approach is, of course, intuitive: the analysis of the unique culture in order to better understand the description of the institutions and their functional relations, as well as the study of the dynamic processes by which each individual acts - and the culture acts also on the individual -, may have meaningful propensity, without the historical knowledge that has generated the current forms. In this context, play is part of the unconscious elements of social life and expresses the social organization (Claude Lévi-Strauss, 1958). The conclusions of our research consist of a set of pertinent observations that can be integrated into the present didactics of pre-school education.

Keywords: play, social episteme, ethnological and historical methods, social organization

---

Modelul antropologic cantemirian

The Cantemirian Anthropological Model

Prof.univ.dr. hab. **Gabriela POHOAȚA**, The Faculty of Judicial and Administrative Sciences, "Dimitrie Cantemir" Christian University, Bucharest

Lect.univ.dr. **Mihaela MOCANU**, The Faculty of Foreign Languages and Literatures, "Dimitrie Cantemir" Christian University, Bucharest

Rezumat: Dimitrie Cantemir a fost un precursor al antropologiei filosofice nu numai în spațiul românesc ci și în cel european. Analiza pe care o prezentăm în textul de față se fundamentează în opera sa *Descriptio Moldaviae* concepută, doi ani mai

târziu, după alegerea sa ca membru al Academiei din Berlin(1714), la recomandarea și solicitarea învățaților germani pentru a scrie despre neamul său. Astfel, Dimitrie Cantemir oferă o antropologie contextualizată care exprimă o viziune multidisciplinară (istorică, geografică, etnologică, sociologică, juridică, economică și literară) asupra apartenenței europene a societății moldovenești. De fapt, o abordare erudită elaborată după o metodă comparativă cu caracter sincron-diacronic ce contribuie în secolul al XVIII-lea la o înțelegere inter și trans-culturală, ce-i conferă o rezonanță europeană. Modelul cantemirian nu este infailibil pentru că sunt prezente și numeroase informații eronate care pot fi explicate atât prin lipsa unui model (Cantemir nu a avut niciun model), cât și prin condițiile limitate de informare ale timpului. Modelul său se impune în cunoașterea antropologică contemporană deopotrivă, prin conștiința obiectivității, prin auto-conștiința critică dar și prin vastitatea informației, acuratețea metodei folosite și concepția modernă care-i stă la bază.

Cuvinte cheie: antropologie filosofică, istorie, cultură, geografie, neam, cunoaștere, tradiție, societate

Abstract: Dimitrie Cantemir was a forerunner of philosophical anthropology not only in the Romanian area but also in the European one. The analysis that we present in this text is based on his work *Descriptio Moldaviae*, conceived two years after his election as a member of the Berlin Academy (1714) upon the recommendation and request of the German scholars who asked him to write about his people.

Thus, Dimitrie Cantemir offers a contextualized anthropology expressing a multidisciplinary vision (a historical, geographical, ethnological, sociological, legal, economic and literary one) about the Moldavian society's kinship with the European one. In fact, a scholarly approach based on a synchronic-diachronic comparative method that contributes to an inter- and trans-cultural understanding in the 18th century, which gives it a European resonance. The Cantemirian model is not infallible because there are also many erroneous information that can be explained both by the lack of a model (Cantemir had no model) and by the limited information of the time. His model is imposed in contemporary anthropological knowledge both through the consciousness of objectivity and through critical self-consciousness, but also by the vastness of information, the accuracy of the method used and the modern conception underlying it.

Keywords: philosophical anthropology, history, culture, geography, nation, knowledge, tradition, society.

Ideea unității românilor în opera lui Dimitrie Cantemir

The Idea of the Unity of Romanians in Dimitrie Cantemir's Work

---

Prof.univ.dr. **Nicu POHOATA**, Academia de Poliție „Al. Ioan Cuza” București

Rezumat: Dimitrie Cantemir a configurat pentru mult timp paradigma de abordare a trecutului istoric al românilor în context european. Coordonatele fundamentale ale acestui model: romanitatea românilor, unitatea lor, rezistența și persistența acestora în fața valurilor migratoare, participarea lor la marele efort de stăvilire a înaintării otomane etc. au devenit constante ale reconstituirii trecutului național pentru multe generații de istorici, inclusiv, în multe privințe, pentru cei actuali. Dacă Istoria ieroglifică, Viața lui Constantin Cantemir și Evenimentele Cantacuzinilor și ale Brâncovenilor au corespuns istoriei sale recente și luptelor politice ce se dădeau în cele două Principate și în care era personal implicat, prin Hronicul vechimii româno-moldo-vlahilor, finalizat la sfârșitul existenței sale, a încercat să facă bilanțul cunoștințelor epocii sale despre români, în rândul cărora îi includea pe moldoveni, el susținând romanitatea lor și unitatea ramurilor lor.

Cuvinte cheie: trecut național, romanitate, unitate, popor, națiune, stat.

Abstract: Dimitrie Cantemir has for a long time shaped the paradigm of approaching the historical past of Romanians in the European context. The basic coordinates of this model: the Romanity of the Romanians, their unity, their resistance and persistence in front of the migratory waves, their participation in the great effort to stop the Ottoman advancement, etc. have become steady cornerstones for the reconstruction of the national past for many generations of historians, including, in many respects, for the present. If The Hieroglyphic History, Constantin Cantemir's Life and the Events of Cantacuzino and Brâncoveanu Families corresponded to his recent history and to the political struggles that were taking place in the two Principalities, and in which he was personally involved, through the Chronicle of the Romanian-Moldavian-Vlachs, finalized at the end of his existence, he tried to summarize the knowledge of his age about the Romanians, including the Moldavians, supporting their Romanity and the unity of their ancestors.

Keywords: national past, Romanity, unity, people, nation, state.

Consonanțe și rezonanțe ale românismului în gândirea cantemireană

Romanian consonance and resonance in the Cantemirian thinking

---

Conf. univ.dr. **Agata-Mihaela POPESCU**, Institutul Internațional pentru Drepturile Omului, Facultatea de Științe Juridice și Administrative, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”

Rezumat: Deși gândirea cantemireană și opera lui Dimitrie Cantemir poartă amprenta universalității, iluminismului vremii și enciclopedismului, în spiritualitatea ei și, prin urmare, în esența ei, se înscrie și o dimensiune endogenă, necuantificabilă cu totul și cu totul specială, un fel de structură de rezistență, o spiritualitate ancestrală care se numește românism. În aproape tot ce a scris, Cantemir a păstrat nu doar amprenta limbii și culturii spațiului românesc, chiar dacă pe atunci nu se numea așa, ci și acel fior identitar pe care noi, azi, îl numim românism. Acest românism, înțeles ca un spirit peste timp, ca o definiție a ființării neamului și oamenilor care au locuit și însuflețit de mii de ani aceste pământuri, își găsește consonanțe și rezonanțe speciale în opera lui Cantemir. Este vorba de o spiritualitate ancestrală, de un fior care însoțește aproape toate operele românilor geniali, oriunde s-ar afla or s-ar fi aflat ei. Dar, la Dimitrie Cantemir, acest fior se prezintă ca un fel de sinapsă a spațiului plin, a spațiului care ființează în oameni și a oamenilor care ființează în cuminența, iubirea și neliniștea pământului.

Cuvinte cheie: românism, ființare, timp, perenitate, fior

Abstract: Although Cantemir's thinking and Dimitrie Cantemir's work bears the imprint of universality, enlightenment of time and encyclopedism, in its spirituality and consequently in its essence, there is also an endogenous dimension, not quantifiable altogether and entirely, a kind of resistance structure, an ancestral spirituality that is called Romanianism. In almost everything he wrote, Cantemir preserved not only the imprint of the language and culture of Romanian space, even though it was not so called at that time, but also the identity thrill that we today call Romanianism. This Romanianism, understood as a spirit over time, as a definition of the being of the people and of the people who lived and animated these lands for thousands of years, finds special consonants and resonances in Cantemir's work. It is an ancestral spirituality, a thrill that accompanies almost all the works of the genius Romanians, wherever they are or they would have been. But, at Dimitrie Cantemir, this thrill is presented as a kind of synapse of the full space, the space that exists in men and the people who are in the cosiness, the love and the anxiety of the earth.

Keywords: Romanianism, being, time, perennality, chill

Interesul pentru mediu reflectat în opera lui Dimitrie Cantemir.

The Interest in Environment in Dimitrie Cantemir's Works.

Lect.univ.dr. **Veronica REBREANU**, Facultatea de Drept, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca

Rezumat: Având în vedere postura lui Dimitrie Cantemir de gânditor al unei epoci, dar și în calitatea sa de Domnitor, am încercat în această comunicare să conectăm ideile și acțiunile sale privind diferitele elemente ale mediului cu abordarea și reflectarea lor în legislația contemporană. Sunt subliniate aspectele de perenitate a contribuției cantemirene în acest domeniu.

Abstract: Given the hypostasis of Dimitrie Cantemir as thinker of an era, but also as a leader, we have attempted in this communication to connect his ideas and actions regarding different elements of the environment with the way they are approached and settled in nowadays legislation. There are underlined the aspects that prove the perennial contributions of Dimitrie Cantemir in this area.

Istorie și spiritualitate în opera lui Dimitrie Cantemir

History and Spirituality in Dimitrie Cantemir's Work

Lect.univ.dr. **Mihaela STERIAN**, Facultatea Științele Educației, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”

Rezumat: Convins de noblețea neamului peste care domnește, Cantemir se raportează cu luciditate și încredere către întreg poporul român. „Istoria ieroglifică” (1705) este o fabulă a mentalităților și a rivalităților din Țările Române, însă alte scrieri relevă câtă afecțiune are Dimitrie Cantemir pentru descendenții latinității orientale. Autorul afirmă și argumentează, cu mult înaintea Școlii Ardelene, originea latină nobilă a neamului românesc și faptul că Biserica Ortodoxă este cea care l-a născut, l-a crescut și îi conferă o identitate și o vocație istorică aparte. În acest fel – fragmente semnificative din operele sale ar putea fi catalogate ca fiind adevărate file de istorie a spiritualității neamului nostru.

Cuvinte cheie: identitate națională, istoria mentalităților, sacru, stil.

Keywords: national identity, the history of mentalities, the history of spirituality, moral, style.

Contribuția științifică a lui Dimitrie Cantemir la dezvoltarea cercetării geografice

---

Dimitrie Cantemir's scientific contribution to the development of the geographic research

---

Conf.univ.dr. **Elena TOMA**, Universitatea Hyperion din București,

Rezumat: Trebuie să menționăm că până la începutul sec. al XVIII-lea, geografia nu era studiată ca o "știință de sine stătătoare", deși cunoștințele geografice continuau să se îmbogățească cu informații noi, mai ales după perioada marilor descoperiri geografice. O serie de lucrări din această perioadă cuprindeau însemnări de călătorie, enumerări de locuri și oameni, unele prezentând chiar informații exagerate tocmai pentru a stârni interesul.

În lucrările sale Dimitrie Cantemir, nu face o simplă descriere, interpretează și corelează fenomenele, folosind principii noi cum ar fi principiul cauzalității. De asemenea aduce o noutate prin observația directă, în teren, ceea ce a constituit o premiză pentru cercetarea științifică geografică.

Metodele și conceptele, folosite de Dimitrie Cantemir au stat la baza cercetării științifice, contribuind în acest sens la dezvoltarea unor ramuri ale geografiei cum sunt: geografia generală, geografia regională, cartografia și geografia socială.

Cuvinte cheie: descriere geografică, metode de cercetare, geografie regională

Abstract: It is worth mentioning that until the beginning of the 18th century geography was studied as an "independent" science, although geographic knowledge was becoming deeper through the accumulation of new information, especially in the wake of the epoch of the great geographic discoveries. A series of works from that period contained travel notes, enumerations of places and people, some of those works even presenting exaggerated information, precisely to raise awareness.

In his works, Dimitrie Cantemir achieves more than a mere description; he performs an interpretation and correlates phenomena, using novel principles like the principle of causality. Also new was the direct field observation, which was a premise to the scientific geographic research.

The methods and concepts used by Dimitrie Cantemir were the foundation of scientific research, contributing in this sense to the development of certain branches of geography, like: general geography, regional geography, cartography and social geography.

Keywords: geographic description, research methods, regional geography

INTERNATIONAL CONFERENCE (7th Edition):

"Dimitrie Cantemir's works- a foundation towards the Romanian nation-unity state"

Două lucrări monumentale și o structură unică

Two monumental works and a unique structure

Conf.univ.dr. **Marin TUDOR**, Facultatea de Științe ale Educației, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”

Rezumat: Confruntările ruso-turce la începutul secolului al XVIII-lea au creat posibilitatea ca Dimitrie Cantemir să scrie o lucrare de valoare "Cartea sistemului său a stării religiei mahomedane". Modul de viață al mahomedanilor nu reprezenta la acea vreme, pentru țara Rusiei, doar o "poftă", ci o necesitate dată de un context grav – expediția în Caucaz. Concepția lucrării este asemănătoare, dacă nu chiar identică cu "Descrierea Moldovei". Fenomenul religios nu este privit izolat, ci în contextual tradițiilor, a stilului de viață în integralitatea sa.

Cuvinte cheie: Cultură, religie, tradiție, stil de viață.

Abstract: The Russian-Turkish confrontations at the beginning of the 18th century created the possibility for Dimitrie Cantemir to write a valuable paper, "The Book of Muslim Religion System." The lifestyle of Muslims did not represent then for Russia's Tzar just a "craving" but a necessity given by a serious context – the expedition to the Caucasus. The conception of the paper is similar, if not identical, with the "Description of Moldavia". The religious phenomenon is no regarded isolated but in the context of traditions of the lifestyle in its integrality.

Keywords: culture, religion, tradition, lifestyle

Palingeneza Fenixului Dacic în opera lui Dimitrie Cantemir .

The palingenesis of the Dacian Phoenix in Cantemir's work.

Mihail ȚĂPĂRLEA, vicepreședinte al Asociației Europene „Dimitrie Cantemir”

Rezumat: Concepția lui Dimitrie Cantemir cu privire la originea poporului român, anihilează teoriile ce falsifică istoria. El năzuia la realizarea Phoenixului Dacic : unirea românilor într-un singur stat.

Cuvinte cheie: Palingeneza, origine, unitate

Keywords: Palingenesis, origin, union

Dimitrie Cantemir – promotor al ideii de unitate, limbă și cultură de neam

Dimitrie Cantemir - promoter of unity identification, language and culture nation

Conf. univ. d.r **Mariana Rodica ȚÎRLEA**, Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”

Rezumat: Performanțele științifice și cultural personale ale prințului și savantului Dimitrie Cantemir l-au așezat pe acesta în cadrul cultural european la cel mai înalt nivel. Raportat la perioada în care a trăit marele cărturar, respectiv perioada anilor 1868-1711, Dimitrie Cantemir: "încă în fragedă varstă totuși era lacom de a ști și a învăța atât lucrurile din obștie câtși cele deosebite". Cu privire la idea de neam, la poporul ramân, Dimitrie Cantemir a susținut idea unui anumit fel de viață al acestuia, tipic poporului nostru, care în opinia sa este caracterizat de cultură proprie a acestuia și dezvoltă idea de unitate și de limbă pornind de la teoriile lui Cantacuzino, Costin și Ureche.

Cuvinte cheie: popor, cultură, civilizația (între Balcani și Carpați), Valohia, istoria culturii române.

Abstract: The personal scientific and cultural performances of the prince and scholar Dimitrie Cantemir have placed him in the European cultural setting at the highest level. Regarding the period in which the great scholar, namely the period 1868-1711, Dimitrie Cantemir suffered: "Even in the early years, however, it was greedy to teach and to teach both the things in common and the special ones." With regard to the idea of the people, to the Roman people, Dimitrie Cantemir supported the idea of a certain kind of life, typical of our people, which in his opinion is characterized by his own culture and develops the idea of unity and language starting from to the theories of Cantacuzino, Costin and Ureche.

Keywords: people, culture, civilization (between the Balkans and the Carpathians), Valahia, the history of Romanian culture

---

Prezentul și perspectivele cercetării moștenirii științifice a lui Dimitrie Cantemir

Academician Prof.univ.dr.hab. **Victor ȚVÎRCUN**, Academician coordonator al Secției Științe umanistice și arte, Academia de Științe, Republica Moldova

Pe parcursul existenței sale de aproape 300 de ani, istoria studierii vieții și activității multilaterale a lui Dimitrie Cantemir a fost consemnată într-o istoriografie bogată, scrisă în mai multe limbi. În viziunea noastră, după esența, modul de abordare a problemelor și conținutul său, ea poate fi împărțită în trei perioade.

Prima perioadă cuprinde secolul al XVIII-lea – primul sfert al secolului al XX-lea. Specificul ei constă în apariția primelor lucrări istorice despre gânditorul moldav și,

foarte rar, în publicări de documente legate de viața lui. Însă viața personală, activitatea politică, științifică și literară a lui Cantemir nu a reprezentat, în respectiva perioadă, un subiect distinct al studiilor științifice. Adesea, în lucrările istorice cu caracter general, consacrate domniei lui Petru cel Mare sau a Campaniei de la Prut, persoana domnului este doar consemnată. În mai multe cazuri, biografia lui D.Cantemir apare doar ca fundal sau preambul pentru biografia mezinului său – Antioh Cantemir, unul dintre întemeietorii poeziei ruse moderne.

Un alt element definitoriu pentru prima perioadă a cantemiologiei este apariția multor mituri și legende, erori și inexactități cu privire la biografia principelui moldav. Unele dintre ele i se datorează lui Cantemir însuși, altele sunt rodul imaginației biografilor sai.

A doua perioadă în istoria problemei de cercetare cuprinde anii '20 – începutul anilor '70 ai secolului al XX-lea. Spre deosebire de etapa anterioară, ea este caracterizată printru spectru larg studii științifice speciale, dedicate biografiei lui Dimitrie Cantemir. Totodată, în acești ani se pun bazele publicării documentelor și manuscriselor principelui moldav, descoperite în arhive. Specific acestei perioade este faptul că întreaga biografie și activitate complexă a marelui cărturar au fost considerate și tratate de către cercetătorii istoriei și literaturii române prin prisma valorii lor naționale. Lucru care, în mare parte, limitează și diminuează în timp și spațiu ponderea și rolul acestei personalități enciclopedice universale în dezvoltarea culturii și științei europene.

A treia perioadă se conturează la începutul anilor '70 ai secolului trecut și continuă până în prezent. Atât după conținutul cercetărilor și al studiilor întreprinse în acest timp, cât și după numărul și aria geografică a lucrărilor editate, perioada respectivă se deosebește esențial de cele precedente.

În primul rând, datorită cercetărilor arhivistice au fost descoperite și introduse într-un larg circuit științific multe documente noi, inedite, scrise de mâna lui Dimitrie Cantemir sau adresate lui. Fapt care a îmbogățit esențial baza documentară a problemei.

În al doilea rând, s-a schimbat radical perceperea rolului și a importanței lucrărilor savantului Cantemir pentru viața intelectuală și civilizația europeană a secolului al XVIII-lea. Grație cercetărilor științifice și publicării operelor sale, personalitatea lui a depășit, ca esență și valoare, hotarele naționale. Dacă în studiile cantemiriene din perioada anterioară, viața și activitatea distinsului învățat erau prezentate de cercetători într-un îngust cadru național, în perioada de față meritele lui Dimitrie Cantemir, îndeosebi cele științifice, sunt văzute printr-o optică mult mai

largă, care i-a adus faima de savant enciclopedist, înscriindu-l printre cei mai străluciți exponenți ai principalelor curente ale gândirii științifice europene.

Dimitrie Cantemir și-a însușit, pe de o parte, înțelepciunea rafinată, diversitatea și policromia orientală, iar pe de alta, erudiția savantă, cunoștințele enciclopedice și logica raționalistă occidentală. Marcat puternic de acest armonios sincretism civilizațional, Dimitrie Cantemir devine primul savant promotor al integrării europene. Lui îi aparține pionieratul în conceperea unor lucrări fundamentale de istorie politică, socială și spirituală a Principatului Moldovei și a Imperiului Otoman, care au servit timp de un secol drept cărți de căpătâi pentru câteva generații de savanți europeni. Aceste lucrări au conturat pentru multe decenii înainte direcțiile, metodele și conținutul cercetărilor științifice ale școlii europene de orientalistă, în domeniile studierii islamului sau ale istoriei unor țări și popoare necunoscute sau puțin cunoscute.

În al treilea rând, s-a extins considerabil aria geografică a studierii vieții și moștenirii intelectuale ale omului de știință Cantemir. Numeroase articole, culegeri de studii, lucrări monografice și teze de doctorat, dedicate biografiei și activității științifice extrem de bogate a marelui cărturar moldav se editează acum în diferite țări și limbi europene.

În același context se înscriu și numeroasele conferințe și simpozioane științifice de cantemirologie, organizate la nivel internațional, regional și național.

Trebuie menționat și faptul că, spre deosebire de perioada precedentă, când aceste prestigioase forumuri științifice se desfășurau exclusiv cu prilejul unor date aniversare, legate de personalitatea lui Dimitrie Cantemir, în prezent ele au loc cu regularitate, axate fiind pe tematici concrete.

Rezumat: În studiul de față se întreprinde o tentativă temerară de a vărsa o lumină asupra unei probleme puțin studiate în cantemirologie – analiza comparativă a operelor istorice consacrate vieții și activității științifice multilaterale a lui Dimitrie Cantemir. În baza unor materiale noi din arhive, precum și publicațiilor de documente și studii speciale autorul încearcă să acopere lacunele și să elimine incoerențele care se mai întâlnesc în publicații dedicate biografiei marelui cărturar al epocii Luminilor.

Cuvinte cheie: Dimitrie Cantemir, Cantemirologie, Istoriografie, periodizarea istoriografică, secolul XVIII-lea, Țara Moldova, Țara Românească, Rusia, Imperiul Otoman, izvoarele istorice.

Abstract: The present research attempts to shed light on a little studied issue in the field of Cantemirology- a comparative analysis of the historical works dedicated to Dimitrie Cantemir's life and multilateral scientific works. Based on the newly discovered archival materials, as well as publications of documents and specialized research, the author attempts to fill in some gaps and eliminate inconsistencies, which are still encountered in the publications dedicated to the great scholar of the Epoch of Light's biography.

Keywords: Dimitrie Cantemir, Cantemirology, Historiography, historiographical periodization, XVIII-th century, Moldova, Wallachia, Romania, Russia, Ottoman Empire, historic sources.

Ideea originii si a continuitatii romanilor in Hronicul vechimei a romano-moldovlahilor: discurs contemporan si formarea diasporei

---

The idea of the origin and continuity of the Romanians in the «Chronicle of Roman-Moldo-Wallachian Ancient Times»: contemporary discourse and the diaspora

---

Maryia I. VIARENICH, Research Fellow, Institute of Sociology of the National Academy of Sciences of Belarus

Abstract. The problem of identity and origin of peoples is always topical. A theoretical basis for studying the problem of identity, self-identification is the time-tested works. Thus, the well-known scientific work «Chronicle of Roman-Moldo-Wallachian Ancient Times» by the ruler of the Moldavian principality Dimitry Cantemir, the great educator and humanist, is of interest even today within the framework of population migration and the formation of new diasporas.

Keywords: people, nation, identity, self-determination, migration, diaspora

---

Despre fuziunile orizontice in Europa lui Cantemir

On some fusions of horizons in Cantemir's Europe

Narcis ZĂRNESCU, PhD. & DSc. (Econ); The Romanian Academy, the Academica Review; The German-Romanian Academy (Mainz); ISPF (Sheffield); The Academy of Romanian Scientists (AORS)

Rezumat: Gânditor de frunte al Iluminismului European, Cantemir este o figură centrală în memoria culturală a României. Scopul acestei contribuții este de a schița locul lui Cantemir în istoria ideilor europene, subliniind conceptele de bază ale gândirii sale filosofice. La fel ca Leibniz [Optima Respublica, Respublica Christiana, Civitas Dei], Wolff sau Kant [«Pacea Eternă»], Cantemir visează la o republică universală și armonică. Id est, o republică în conformitate cu învățăturile lui Iisus

Christos. În acest context, studiul lui Leibniz, Mars Christianissimus, care conține o critică severă a imperialismului francez în Europa, dar și o apărare a prinților germani, pe baza Tratatului westfalian, joacă un rol profund semnificativ în universul ideatic european, nu cu mult diferit de capodopera cantemirească Incrementa atque decremента aulae othomanicae [Istoria creșterii și decăderii Imperiului Otoman]. Cantemir reușește să stabilească fundamentul metafizic și teologic al acestei viziuni unitare, constituită din idei aparent conflictuale. Armonia universală este, așadar, conceptul- cheie, nucleul gândirii cantemirene. Deoarece așa cum Dumnezeu este monarhul cetatii universale, cuvântul Lui va deveni și legea naturală.

Cuvinte cheie. Leibniz, Respublica Christiana, Kant, Pacea Eternă, armonia universală, Civitas Dei

Abstract. As a leading thinker of the European Enlightenment, Cantemir is a central figure in Romania's collective cultural memory. The purpose of this contribution is to sketch Cantemir's place in the history of European ideas, underlying the basic concepts of his philosophical thought. Like Leibniz [Optima Respublica, Respublica Christiana, Civitas Dei], Wolff, or Kant [a Perpetual Peace], Cantemir is dreaming on a universal and harmonic republic. Id est, a republic in accordance with the teachings of Jesus Christ. In this context, Leibniz's Mars Christianissimus, which contains a severe criticism of France's imperialism in Europe and a defense of the German princes based on the Westphalian Treaty, plays a significant role, as similarly the History of the Growth and Decay of the Ottoman Empire. Cantemir succeeds in laying down the metaphysical and theological foundation of the unity of this thought made of apparent conflicting ideas. The universal harmony is Cantemir's key concept, the core of his thought. Since God is the monarch of the universal city, his word will be the natural law.

Keywords: Leibniz, Respublica Christiana, Kant, Perpetual Peace, universal harmony, Civitas Dei

---

The 'Other' in Cantemir's History: Contradictions

Professor **Sözen ZEYNEP**, PhD, Istanbul Medipol University, Head of Department of Architecture, School of Fine Arts, Design and Architecture, Istanbul

Abstract: The present paper compares two images of Ottoman figures depicted by Dimitrie Cantemir in his "History of the Growth and Decay of the Ottoman Empire" One of these figures is Sheikh Bedreddin (Peder Ulledyn, as referred to by Cantemir), the leader of an uprising in 1419. The second is Daltaban Mustapha Pasha, a controversial figure, whom Cantemir depicted as 'one of the greatest heroes of the

age.' Cantemir's account of Sheikh Bedreddin is in consonance with the dominant narrative of Ottoman chronicles, whereas his description of Daltaban Mustapha Pasha is a digression. The paper addresses the issue of Cantemir's adherence to Ottoman traditions and discusses Cantemir's interpretations in the light of his critical filtering of sources and integration of historical knowledge.

Keywords: Sheikh Bedreddin, Daltaban Mustapha Pasha, Ottoman historiography, Cantemir's History